

Miljø- og utviklingsminister: Erik Solheim

Ref.nr.:

Saksnr:

Dato: 18.02.2011

**VERNEPLAN FOR KVÆNANGSBOTN OG NAVITDALEN
LANDSKAPSVERNOMRÅDER I KVÆNANGEN KOMMUNE, TROMS
FYLKE**

1. FORSLAG

Miljøverndepartementet legger med dette frem forslag til verneplan for Kvænangsbotn og Navitdalen landskapsvernopråder i Kvænangen kommune, Troms fylke. Forslaget gjelder:

- **Kvænangsbotn landskapsvernopråde/Badaavžži ja Gearbbet suodjemeahcci/Niemenaikun ja Kärpikän suojeluala**, ca. 104,4 km², Kvænangen kommune
- **Navitdalen landskapsvernopråde/Návetvuomi suodjemeahcci/Navetanvuoman suojeluala**, ca. 187,7 km², Kvænangen kommune

Forslaget omfatter totalt ca. 292,1 km², av dette er ca. 236 km² på statsgrunn.

1.1. Hjemmelsgrunnlag

De foreslåtte verneoprådene er områder med natur- og kulturlandskap med økologiske og kulturelle verdier, samt områder med opplevelsesverdi. Videre kan områdene betegnes som identitetsskapende for både samisk, kvensk og annen lokal kultur. Verneoprådene skal bidra til bevaring av målene i naturmangfoldloven § 33, bl.a. bokstavene a), c), d), e), f) og g).

På denne bakgrunn foreslås disse områdene foreslått som landskapsvernopråde i medhold av naturmangfoldloven § 34, jf. § 36 og § 62.

Vilkåret for å kunne opprette landskapsvernopråder etter naturmangfoldlovens § 36 er at området er et natur- eller kulturlandskap av økologisk, kulturell eller opplevelsesmessig verdi, eller som er identitetsskapende.

Vern av de foreslåtte områdene bidrar til å oppfylle nasjonale mål og internasjonale forpliktelser i

- St. meld. nr. 62 (1991-92) *Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområde i Norge,*
- St.meld nr. 26 (2006-2007) *Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand*
- St.meld. nr. 58 (1996-97) *Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling*
- Prop. 1 S (2010-2011) for Miljøverndepartementet
- Verdens naturvernunion (IUCN) og Biomangfoldkonvensjonen (CBD)

jf. naturmangfoldloven § 46 første ledd.

Verneområdene skal bidra til å oppfylle nasjonale mål som bl.a. ”Eit representativt utval av norsk natur skal vernast for kommande generasjonar” og ”Halde oppe eller byggje opp att truga arter til livskraftige nivå”.

1.2 Naturmangfoldloven kapittel II

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og det skal framgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken. Forvaltningsmålene i §§ 4 og 5 trekkes også inn i skjønnsutøvingen.

De nevnte bestemmelser i naturmangfoldloven skal således inngå som en integrert del i skjønnsutøvingen ved saksbehandling av vernesaker etter naturmangfoldloven. Miljøkonsekvensene av vernet skal vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til det planlagte vernet og eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt avveies. Staten er grunneier i deler av verneområdene og prinsippene i §§ 8-12 gjelder da for den konkrete eiendomsforvaltningen, herunder for skjøtsel.

Etter § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger.

Kunnskapsgrunnlaget om naturforholdene i Kvænangsbotn og Navitdalen er innhentet i ulike registreringer og kartlegginger. Det vises her til Fylkesmannens i Troms sin tilrådning 1. juli 2010. I begge områdene er det registrert nasjonalt verneverdige landskapsverdier. I Kvænangsbotn er det registrert 23 rødlistede fuglearter, hvorav 11 hekker i området. Det er registrert fem rødlistede pattedyrarter, og det er registrert spor av familiegruppe av gaupe. Det er registrert seks rødlistede trelevende biller, hvorav tre er meget sjeldne i

hele Nord-Europa. I Navitdalen er det registrert 23 rødlistede fuglearter, hvorav tre hekker i området. Det er registrert fem rødlistede pattedyrarter, og yngling av jerv ble dokumentert i 2009. Det er også registrert ulike rødlistede plantearter i områdene, og det finnes flere sjeldne naturtyper. For en nærmere beskrivelse av naturmangfoldet i områdene vises det til kapittel 1.3, samt til Fylkesmannens tilrådning 1. juli 2010 punkt 3 hvor det er gitt en nærmere beskrivelse av naturmangfoldet.

Departementet har videre vurdert verneplanens effekt på nevnte naturverdier. For en beskrivelse av virksomhet som pr. i dag foregår i verneområdene vises det til punkt. 1.5. Vernebestemmelsene åpner for at en rekke av disse virksomhetene kan fortsette. For en del aktiviteter vil det gjelde restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse.

Ut fra den kunnskapen vi har om artene i området vil de aktivitetene som i henhold til verneforskriftene vil kunne videreføres i landskapsvernområdene med liten grad av sannsynlighet ha noen særlig negativ innvirkning på disse artene, naturtypene og landskapselementene.

Vernebestemmelsene er til hinder for at det kan gjøres vesentlige inngrep i områdene. Departementet vurderer det slik at vernet med stor grad av sannsynlighet vil føre til en positiv utvikling for artene og naturtypene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Miljøverndepartementet anser at den foreliggende kunnskap om arters bestandssituasjon, nattyper utbredelse og økologisk tilstand i denne saken står i et rimelig forhold til sakens karakter, og anser at kunnskapsgrunnlaget i 8 er oppfylt.

På denne bakgrunn er det Miljøverndepartementets vurdering at det foreligger nok kunnskap om effekten av fredningen slik at føre-var-prinsippet ikke får særlig vekt i denne saken, jf. naturmangfoldloven § 9.

Gjennom forvaltningsplanen vil aktiviteter og virksomheter som kan tillates i området bli nærmere regulert innenfor rammen av naturmangfoldloven og verneforskriften, og regulering av den enkelte virksomhet og aktivitet vil kunne vurderes i forhold til samlet belastning i verneområdene.

Prinsippet i naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning er dermed vurdert og tillagt vekt.

Prinsippet i naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver får ikke særlig betydning i denne saken ettersom vernet legger vesentlige begrensninger på hvilke tiltak som kan gjøres i området, og at de godkjente tiltakene ikke vil ha vesentlig negativ effekt på naturtyper, arter

eller økosystem. Når det gjelder § 12 er det særlig lokaliseringsalternativer som er aktuelt, bl.a. i forbindelse med tillatelser og dispensasjoner til traseer for motorferdsel og for lokaliseringer ved tillatelser til bygninger og anlegg.

1.3. Verneverdier

De foreslåtte verneområdene utgjør særpregede landskapsområder med store landskapsverdier. I Navitdalen består kvalitetene særlig av samspillet mellom elva, de høye fjellene på vestsiden av dalen og kontrasten til det mer rolige landskapet i dalbunnen og på østsiden av dalen. Veksling mellom skog og store åpne områder i dalbunnen er et karakteristisk trekk i Navitdalen. Store deler av området i verneforslaget gir også inntrykk av urørthet i forhold til større tekniske inngrep og villmarkspreg.

Dalføret Badaávzi/Kvænangsdalen særpreges av variert topografi.

Lågfjellsområdet Gearbbehat på østsiden er svært oppbrutt, og fremstår sammen med den skarpe fjellryggen Čeabetčearro på vestsiden som en dramatisk innramming av den skogkledte dalen. Lengst øst i utredningsområdet avtar dramatikken i landskapet.

Navitdalen og Kvænangsbotn har en variert berggrunnsgeologi og området illustrerer på en god måte hvordan geologiske prosesser former landskapet. Stedvis gir berggrunnen også grunnlag for rik vegetasjon. I Navitdalen er det registrert flere rødlistearter¹, som blant annet marinøkkel, grynsildre og grannsildre og kløftstarr. I de indre deler av Navitdalen ble rødlistearten gaissakattefot funnet som eneste kjente funn av arten i Troms. I Kvænangsbotn finnes naturtyper som bjørkeskog med høystauder og gråor-heggeskog, og flere rike vegetasjonstyper. Dette er både rasmarker, bergvegg- og bergsprekkvegetasjon samt myr og fjelleng. En rødlistet planteart, hengepiggrø, er registrert i rasmarker mot Njemenjáikojohka. På elveslettene langs Kvænangselva finnes de største områdene av høystaudeskog i utredningsområdet. Dette er en av de nordligste forekomstene av mellomboreal skog i Norge.

Det er registrert 127 fuglearter i utredningsområdene, hvorav 28 er rødlistet. Fem av de registrerte pattedyrartene er rødlistet, hvorav de vanligste er gaupe og jerv. Bjørn og ulv forekommer kun som streifindivid.

¹Artdatabankens liste over arter som står i fare for å dø ut fra norsk natur blir kalt truede arter. Norsk rødliste er en vurdering av truede arters risiko for utdøing.

I furuskogområdene i Kvænangsbotn er det registrert en rik fauna av trelevende biller. Det er funnet seks arter som er oppført på den norske rødlista. Tre av disse regnes som meget sjeldne i hele Nord-Europa.

Områdene er til dels rike på kulturminner. Kulturminner i Navitdalen er hovedsakelig knyttet til reindriften og den samiske bruk av områdene. Kulturminner som gammer, gammetufter og offersteiner vitner om lang tids bruk av området. Flere stedsnavn vitner også om at området fra gammelt av har vært oppfattet som hellig for samene. Stedene med disse navnene regnes som automatisk freda kulturminner etter kulturminneloven. I Kvænangsbotn er de kjente kulturminnene først og fremst knyttet til den kvenske skogbrukskulturen og utmarksdriften.

1.4. Trusler mot verneverdiene

Inngrep som kan fragmentere de helhetlige landskapsområdene vil være en trussel mot verneverdiene. Det samme vil aktiviteter og tiltak som negativt påvirker det biologiske mangfoldet i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser, for eksempel økt motorisert ferdsel, eller nye bygg og anlegg.

1.5. Andre interesser

1.5.1. Samiske interesser og reindrift

Det aller meste av områdene som utgjør verneforslagene inngår i tre sommerbeitedistrikt, Spalca og Ábborássa reinbeitedistrikt i Kvænangsbotn og Fávrrorsorda reinbeitedistrikt i Navitdalen. I tillegg kommer omtrent 2 km² av Orda reinbeitedistrikt helt nordøst i Kvænangsbotn. Alle reinbeitedistrikter har i dag distriktsplaner som godkjennes av reindriftsforvaltningen.

Reinbeitedistrikt 33 Spalca benytter nesten hele den delen av verneforslaget som ligger på østsiden av Kvænangselva som sommerbeite. Eneste unntak er de 2 km² helt i nordøst som inngår i Orda reinbeitedistrikt.

Driftsenhetene har beitetid innenfor distriktet fra 1. mars til 31. desember. Vår- og sommerbeite foregår innenfor hele distriktet. Området er også kalvingsland. Høstbeiteområde innenfor verneforslaget er fra Aidegurra og sørover.

Ábborássa reinbeitedistrikt benytter hele den delen av verneforslaget i Kvænangsbotn som ligger på vestsiden av Kvænangselva som sommerbeite. Distriktet er inndelt i to grupper under kalving.

Navitdalen benyttes av *Fávrrorsorda reinbeitedistrikt* som vår-, sommer- og høstbeite.

Vern som landskapsområder vil ha positive konsekvenser for reindrift ved at områdene har til formål å sikre naturverdiene for fremtiden, og dermed også grunnlaget for reindrift som næring i området. Samlet sett er derfor de negative konsekvensene ved vern for reindrift vurdert som små, eller ubetydelige fordi vern anses som den beste måten å sikre opprettholdelse av reindriften innenfor planområdene i et langsiktig perspektiv.

1.5.2. Landbruk

Landbruksinteressene i verneforslagene er i dag først og fremst knyttet til skogbruk og husdyrbeite. Tidligere har også elveslettene i Kvænangsdalen vært benyttet som slåttemark. Elveslettene er i dag klassifisert som skogsmark.

Skogbruk

I Navitdalen er totalt ca 25 000 dekar av arealet skogkledd. Av dette er ca 11-14 000 dekar vurdert som produktiv skog, men arealene anses ikke som økonomisk drivverdige. I Kvænangsbotn er ca 22 000 dekar skogkledd. Av dette er ca 10-12 000 dekar produktiv skog, hvorav ca 2 000 dekar er vurdert som økonomisk drivverdig.

Husdyrbeite

I dag er det ikke husdyr på beite i verken Navitdalen og Kvænangsbotn. I Kvænangsbotn var det imidlertid ett bruk med sau i drift helt fram til 2007. Lokalt foreligger det planer om oppstart av drift med både villsau og høylandsfe. Planene innebærer bruk av utmarksbeite i Kvænangsbotn. Dette kan også være aktuelt i Navitdalen.

1.5.3. Friluftsliv, jakt og fiske

Det drives småviltjakt og elgjakt innenfor verneforslagene både i Kvænangsbotn og Navitdalen. De år det fastsettes kvote for gaupe eller jerv innenfor verneforslagene er det anledning til å drive jakt på gaupe og lisensfelling av jerv.

Kvænangselva er lakseførende opp til Stuoragorži/Storfossen/Isokoski inne i det foreslåtte verneområdet, og det drives fritidsfiske i elven.

1.5.4. Reiseliv og turisme

Det foreligger ikke konkrete planer for reiselivsmessig utnyttelse av områdene som foreslås for landskapsvern. En lokal utredning av fremtidig reiseliv er imidlertid utarbeidet, og Kvænangen kommune ser potensial for økt satsning på turisme i verneområdene, særlig for områdene rundt Dalstuene og Gerbet.

1.5.5. Hytter og andre husvære

I Navitdalen er det ikke hyttebebyggelse utenom reindriften driftshytter ved Sáiva. Innenfor verneforslaget i Kvænangsbotn er det fem hytter og en gamme.

1.5.6. Energiforsyning

Navitelva, Kvænangselva og Nordbotnelvabla i 1980 vernet mot vassdragsutbygging gjennom verneplan II for vassdrag. Vern som landskapsvernområde vil derfor ikke legge ytterligere begrensninger på mulighet for utnyttelse av vassdragene for kraftproduksjon.

I Kvænangsbotten ligger inntaket til Čárrujavrit kraftverk, som består av et tunnelinnslag og en dam tvers over Njárbesjohka. Nordøstre breidd av Njárbesjohka utgjør grense for verneforslaget. Dette betyr at damkrone og tekniske innretninger i tilknytning til denne kommer marginalt innenfor foreslått grense. Skogen i områdene har potensial for utnyttelse til flisproduksjon.

1.5.7. Motorferdsel

Det er behov for motorferdsel blant annet i forbindelse med reindrif og vedlikehold av reingjerder. Gjennom verneforslaget i Kvænangsbotten går det i dag en snøskuterløype. Det foregår noe kjøring etter dispensasjon innenfor områdene både sommer og vinter. På vinterføre er dette først og fremst transport av ved til privat bruk, og transport av ved og utstyr til hyttene i Kvænangsbotten. På barmark har det også foregått noe transport til Dalstuene i Kvænangsbotten. Dette dreier seg om transport av utstyr i forbindelse med skoleklasser på utferd, og også noe kjøring av funksjonshemmede. Det har også vært gitt noen få dispensasjoner for barmarkskjøring i forbindelse med mutingsvirksomhet.

Det foregår i dag transport av ved og utstyr til hytter og gammer i områdene. Likeledes også transport i forbindelse med nødvendig vedlikehold av hytter og gammer.

Det foregår elgjakt innenfor de foreslåtte verneområdene i Kvænangsbotten og Navitdalen og det er behov for å kunne transportere ut felt elg.

2. SAKSBEHANDLING

2.1. Bakgrunn

Oppdraget med å utrede landskapsvern i Kvænangsbotten og Navitdalen er gitt gjennom St. meld. nr. 62 (1991-92) "Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge" og Innst. S. nr. 124 med samme navn.

2.2. Saksgang, organisering og medvirkning

Fylkesmannen i Troms meldte formell oppstart av verneplanarbeidet 14. september 2005. Tidligere samme år hadde Fylkesmannen avholdt orienteringsmøter med Kvænangen kommune og grunneierne. På senhøsten 2005 og vinteren 2006 ble det gjennomført orienteringsmøter med berørte reinbeitedistrikt og Reindrifstforvaltningen i Vest-Finnmark.

Området det ble meldt oppstart for i Kvænangsbotn var tilnærmet identisk med den avgrensning som først ble foreslått av Ressursutvalget for Finnmarksvidda i NOU 1978: 18B, kartillustrasjon nr. 34. I Navitdalen ble det meldt oppstart etter avgrensning med utgangspunkt i beskrivelse av aktuelt verneobjekt i NOU 1978: 18A, kartillustrasjon nr. 33. Figur 1 viser områdene det ble meldt oppstart for. Når det senere i dokumentet henvises til "utredningsområdet" er det arealene innenfor disse grensene som er ment.

Etter at melding om oppstart i 2005 ble det opprettet en arbeidsgruppe med representanter fra lokalbefolkningen, grunneierne, kommunen, Troms fylkeskommune og Fylkesmannen. I møter med reindrifta var det avtalt at medvirkning fra reindrifta skulle skje i egne møter mellom Fylkesmannen og representanter fra berørte reinbeitedistrikt.

I oktober 2006 ble prosessarbeidet midlertidig stilt i bero i påvente av retningslinjer for konsultasjonsplikt i forhold til samiske interesser. Avtale mellom Sametinget og Miljøverndepartementet om retningslinjer for verneplanarbeid etter naturvernloven i samiske områder ble inngått 31. januar 2007.

Konsultasjon med Sametinget ble gjennomført 21. september 2007, og partene kom til enighet om sammensetning av arbeidsgruppe og mandat for denne. Arbeidsgruppa ble gitt som mandat å bistå Fylkesmannen i verneplanarbeidet for landskapsvernområder i Kvænangsbotn og Navitdalen.

Forslaget til landskapsvernområder Kvænangsbotn og Navitdalen ble sendt på felles lokal og sentral høring 11. mars 2010 med høringsfrist 1. juni 2010. I forbindelse med høringen ble det også arrangert åpent folkemøte 26. april 2010 om verneforslagene på kommunehuset i Kvænangen kommune.

Fylkesmannen sendte sin tilrådning til Direktoratet for naturforvaltning 1. juli 2010

Verneforslaget ble sendt på foreleggelse til berørte departementer den 1. november 2010.. I henhold til "Prosedyrer for konsultasjoner mellom statelige myndigheter og Sametinget" av 11.mai 2005 har Miljøverndepartementet under sluttbehandlingen hatt konsultasjoner med Sametinget. Det er oppnådd enighet med Sametinget om opprettelsen av verneområdene.

2.3. Konsekvensutredninger

Verneplanen er ikke av et slikt omfang at det er krav om konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven.

Miljøverndepartementet viser til at verneplanen er utredet i forhold til gjeldende lovverk, samt at ulike interesser er blitt belyst og vurdert gjennom høringen. Det er ikke avdekket konsekvenser som krever ytterligere utredninger av samfunnsinteresser, som for eksempel næringsvirksomhet, i samsvar med Utredningsinstruksen punkt 3.2.2. Departementet anser derfor at utredningsplikten er oppfylt. Avveilingen mellom bruk og vern har ført til endringer i vernebestemmelser, og således er verneforslaget i størst mulig grad tilpasset ulike brukerinteresser som bl.a. naturbasert reiseliv, reindrift, motorferdsel, kraftfremføring m.m.

2.4. Områdenes planstatus

2.4.1. Kommuneplaner

Verneforslagene har i kommuneplanen status som LNF-område.

2.4.2. Vernede vassdrag

Navitelva, Kvænangselva og Nordbotnelva berøres av verneforslaget. Alle disse ble i 1980 vernet mot vassdragsutbygging gjennom verneplan II for vassdrag. I 2003 fikk Kvænangselva gjennom Stortingsvedtak også status som nasjonalt laksevassdrag.

3. VIKTIGE ENDRINGER UNDER VERNEPLANPROSESSEN

3.1. Arealomfang og avgrensning

I forhold til de grensene der Fylkesmannen meldte oppstart om verneplanarbeid ble det gjort noen justeringer før høring. Areal i verneforslag ble justert ned i både Navitdalen og Kvænangsbøtn.

I begge områder var det nødvendig å redusere arealet av hensyn til planer for ny 420 kV kraftlinje. Nordgrensa for utredningsområdet i Kvænangsbøtn følger eksisterende kraftlinje, mens eksisterende kraftlinje går tvers gjennom utredningsområdet i Navitdalen. Siden ny kraftlinje er planlagt på sørsiden av eksisterende linje måtte grensen justeres sørover i begge områder. Ved justeringen ble det også forsøkt å legge avgrensningen slik at visuell virkning av kraftlinja ble minst mulig. Det ble også tatt hensyn til laksetrapp i Kvænangsbøtn.

Ved høring ble det i begge områder sendt ut to alternativer, 1 og 2, der alternativ 2 i begge områder omfatter et vesentlig mindre areal enn alternativ 1.

Etter parallell lokal og sentral høring tilrår Fylkesmannen i Troms alternativ 1 for Navitdalen landskapsvernområde og en endring i avgrensning av Kvænangsbøtn landskapsvernområde som innebærer en gresnedragning

mellom alternativ 1 og alternativ 2. Det henvises til kapittel 7.1.1 for nærmere vurderinger av avgrensingen.

Direktoratet for naturforvaltning støtter Fylkesmannens tilråding om alternativ 1 for Navitdalen landskapsvernområde. For Kvænangsbotn landskapsvernområde tilrår direktoratet imidlertid at alternativ 1 velges fremfor grensedragningen Fylkesmannen har tilrådd. Dette begrunnes med at områder med svært høy landskapsverdi, samt verneverdier i skog vil falle utenfor vernet ved et slikt alternativ. Det henvises for øvrig til kapittel 7.1.1 for nærmere vurderinger og begrunnelse.

3.2. Verneforskrifter

Fylkesmannen tilrår endringer i verneforskriftene for begge områder. Endringene er blant annet knyttet til motorferdsel, hogst og oppføring av anlegg for allment friluftsliv. Endringene er nærmere beskrevet i kapittel 6 og 7, og fremgår av vedlagte forslag til forskrifter.

Direktoratet for naturforvaltning og Miljøverndepartementet viser til kapittel 6 og 7 for nærmere vurderinger.

4. FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Kvæningen kommune har uttalt at de ønsker lokal forvaltning av eventuelle landskapsvernområder i Kvænangsbotn og Navitdalen. Dette synet er det stor lokal oppslutning om. Fra lokalt hold er det også fokusert på at kvenske interesser må sidestilles med samiske interesser i den forvaltningsordning som etableres. Det har Fylkesmannen i Troms ikke innvendinger mot.

Direktoratet for naturforvaltning tar ikke stilling til sammensetningen av et eventuelt lokalt forvaltningsstyre, men henviser til Prop. 1 S (2009-2010) og omtalen av lokal forvaltning.,

I og med at det foreløpig kun foreligger en grovskisse til forvaltningsplan må en endelig forvaltningsplan ferdigstilles snarest mulig etter vernevedtak. For å kunne gjøre forvaltningsplanen til et hensiktsmessig redskap er det viktig å identifisere områder der det kan oppstå konflikt mellom bruk og verneverdier.

Fylkesmannen mener at det må gjøres kartlegging som kan brukes som grunnlag for å identifisere slike områder både i forhold til biologiske verdier og landskapsverdier.

Miljøverndepartementet viser til at arbeidet med en forvaltningsplan er påbegynt, og skal slutføres snarest mulig etter vernevedtaket. Innspill gitt i flere faser av verneplanarbeidet vil da gis en vurdering. Utgifter til erstatninger og

gjennomføring av erstatningsprosessen samt merking og oppsetting av skilt er dekket innenfor bevilgningen og tilsagnsfullmakten under kap. 1427 post 34. Den årlige budsjettmessige oppfølgingen av utarbeiding av forvaltningsplan og etablering av oppsyn og skjøtsel vil være avhengig av den økonomiske utviklingen og budsjettsituasjonen. Det vises for øvrig til kap. 6.4 for videre drøfting av forvaltningsmodell, forvaltning/forvaltningsplan, rådgivende utvalg og oppsyn.

5. HØRING AV VERNEFORSLAGET

I tillegg til berørte grunneiere, rettighetshavere, Kvæningen kommune, Troms fylkeskommune og andre fylkesinstanser, har følgende organisasjoner og instanser hatt planen til uttalelse:

6. Divisjon, Ábborašša rbd, Alta Kraftlag AL, Alteidet grendeutvalg, Alteidet Samfunnshus, Alteidet Ungdoms- og idrettsforening, Astma- og allergiforeningen, avd. Kvæningen, Badderen Bygdelag, Badderen Idrettslag, Bjørkenes Camping, Burfjord grendeutvalg, Burfjord IL, Fávrosorda rbd, Fjelltjenesten Nord-Troms, Foreninga for Lappastridig vel, Forsvarsbygg, Forum for natur og friluftsliv, Grendehuset Badderen, Hagelaget Maiblomsten, Husflidsforeningen Handlaget, Ishavskysten friluftsråd, Jøkelfjord grendeutvalg, Jøkelfjord Samfunnshus, Kjækan Sanitetsforening, "Kom og Dans" Kvæningen, Kvæningen Handicapforening, Kvæningen Hestesenter, Kvæningen Historielag, Kvæningen Jeger- og Fiskerforening, Kvæningen Kraftverk AS, Kvæningen Kulturhus, Kvæningen Næringsforening, Kvæningen Pensjonistforening, Kvæningen Pistolklubb, Kvæningen Qven- og sjøsamisk forening, Kvæningen Scooterforening, Kvæningen Skogsstuer, Kvæningen Skytterlag, Kvæningsbotn Grendehus, Kvæningsbotn/Kjækan grendeutvalg, LHL Kvæningen, Meiland Tur & Fritidslag, Midt Troms friluftsråd, Musikkorpset "Blåklukka", NJFF-Troms, Nord Troms kraftlag, Nord-Troms Hytteferie, Norges Miljøvernforbund - Region nord, Norske Kveners Forbund, Orda rbd, Reindriftsforvaltningen i Troms, Reindriftsforvaltningen i Vest-Finnmark, Reinfjord Bygdelag, Reinfjord grendeutvalg, Sametinget, Seglvik Velforening, Skogeierforeninga Nord, Spalca rbd, Spildra grendeutvalg, Spildra Husflid, Spildra Skytterlag, Spindaj, Stajord Bygdelag, Statskog SF Troms, Sørstraumen grendeutvalg, Treningsrommet "Spensti", Troms Bondelag, Troms kraft, Troms Reindriftssamers fylkeslag, Troms Turlag, Troms Utmarkslag, Universitetet i Tromsø, Valan Vel, Ytre Kvæningen Scooterforening.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Avinor, Biologisk institutt, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Fiskeridirektoratet, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, Fiskeri- og Havbruksnæringsens Landsforening, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Havforskningsinstituttet, Jernbaneverket, Kongelig Norsk

Båtforbund, Kjemisk Forbund, Kommunal- og regionaldepartementet, Kommunenes sentralforbund, Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon, Kystdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Navnekonsulenttjenesten for samiske stedsnavn, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Fiskarlag, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Fjellstyresamband, Norges Geologiske Undersøkelse, Norges handikapforbund, Norges Idrettsforbund og Olympiske og Paralympiske, Norges Fiskerihøgskole, Norges Kystfiskarlag, Norges Luftsportsforbund, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges Seilforbund, Norges Skogeierforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norske Reindriftsamers landsforbund, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Industri, Norsk institutt for naturforskning, Norsk institutt for skog og landskap, Norsk Surfforbund, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norskog, Norsk Zoologisk Forening, NSB, NTNU, Oljedirektoratet, Norske Samers Riksforbund, Reindriftsforvaltningen i Alta, Riksantikvaren, SABIMA, Samenes landsforbund, Sametinget/Sámediggi, Sjøfartsdirektoratet, SKOGFORSK, Statens landbruksforvaltning, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Statens navnekonsulenttjeneste for kvenske navn, Statens navnekonsulentar for norske stedsnavn i Nord-Norge, Statskog, Taretrålfiskernes Forening, Universitetet for miljø- og biovitenskap, Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Vegdirektoratet, Villreinrådet i Norge, World Wildlife Fund.

6. MERKNADER TIL VERNEFORSLAGET

I forbindelse med lokal og sentral høring mottok Fylkesmannen i Troms til sammen 34 høringsuttalelser; 19 fra lokale høringsparter og 15 fra sentrale instanser. I etterkant av høringen har direktoratet mottatt merknad fra Grendeutvalget for Kjækan og Kvænangsbotn krets, datert 21. juli 2010. Videre har direktoratet mottatt en uttalelse fra Kvænangen kraftverk AS, datert 20. august 2010, samt brev fra Kvænangen kommune 30. august 2010.

6.1. Generelle merknader til verneforslaget

Følgende instanser påpeker ingen eller uvesentlige konflikter, eller gir positiv tilslutning til verneplanforslaget på et mer generelt grunnlag: En enkeltperson, Reindriftsforvaltningen i Vest-Finnmark, Privat grunneier m.fl., Sámediggi Sametinget, Kystverket, Forsvarsbygg, Jernbaneverket, Industri Energi, Luftfartstilsynet, Kongelig Norsk Båtforbund, Direktoratet for mineralforvaltning, Norges vassdrags- og energidirektorat, Havforskningsinstituttet, Statens vegvesen, Norges geologiske undersøkelse.

Følgende instanser har uttalt at de primært går imot de foreslåtte landskapsvernområdene: Troms fylkeskommune, Kvænangen kommune,

Kvæningen Fremskrittsparti, NJFF – Troms, Troms Kraft Produksjon AS, Kvæningen Kraftverk AS, Grendeutvalget for Kjækan og Kvæningsbotn krets, Burfjord grendeutvalg, Sørstraumen grendeutvalg, Kvæningen Qven og Sjøsamisk forening, Kvæningen skogeierforening, To private grunneiere (separate uttalelser).

Troms fylkeskommune ved Fylkestinget har behandlet forslag til landskapsverneområder i Kvæningen. Fylkestinget stiller seg kritisk til det foreslåtte vern på bakgrunn av at det i stor grad vil frata lokalsamfunnet fremtidige utviklingsmuligheter. Fylkestinget stiller seg bak Kvæningen kommunes holdning i saken og fraråder etablering av de foreslåtte verneområder.

Kvæningen kommune mener at eksisterende vassdragsvern, status som LNF område i kommuneplanen, beliggenheten og at Statskog er grunneier i Kvæningsbotn og største del av Navitdalen, gjør at ytterligere vern i form av landskapsvernområder fremstår som unødvendig for å bevare områdets egenart. Det påpekes at tidligere bruk av området ikke har forringet, men heller forsterket naturverdiene og at et vern vil legge store begrensninger på vedlikehold av disse verdiene og føre til endring av landskapet på sikt. Kvæningen Fremskrittsparti og NJFF – Troms deler kommunens synspunkter på disse områdene.

Kvæningen kommune er også kritisk til at Fylkesmannen ensidig har støttet Statsskogs alternative forslag til avgrensning av verneområde i Kvæningsbotn, men totalt overser øvrige parters synspunkter på alternativ avgrensning. Kommunen er videre kritisk til det som oppfattes som en forskjellsbehandling av tradisjonelle næringer som fremkommer av reindriftens muligheter til fremtidig bruk av området i motsetning til andre næringer.

Troms Kraft Produksjon AS og Kvæningen Kraftverk AS går mot ytterligere vern som vil komme til hinder for fremtidig utnyttelse av vannkraft i disse områdene.

Kvæningen Fremskrittsparti går primært imot de foreslåtte landskapsvernområdene i Kvæningsbotn og Navitdalen. Kvæningen Qven og Sjøsamisk forening går prinsipielt mot vern som landskapsvernområder i Kvæningsbotn og Navitdalen.

En privat grunneier støtter høringsuttalelsen fra Kvæningen Qven og Sjøsamisk forening.

Grendeutvalget for Kjækan og Kvæningsbotn krets ønsker i utgangspunktet at verneforslagene skrinlegges for begge områder, og at områdene beholder sin nåværende status. Motstanden mot vernet gjentas også i brev til DN.

Burfjord grendeutvalg går mot ytterligere vern i Kvæningen kommune. Mener at lokalbefolkningen bruker og beskytter området til beste for samfunnet. Grendeutvalget aksepterer reindriftas rettigheter til fortsatt bruk av områdene, men er uenig i de utvidete begrensningene på lokalbefolkningens mulighet til å benytte og utnytte områdene.

Sørstraumen grendeutvalg støtter Kvæningen kommunes høringsuttalelse. Kvæningen skogeierforening mener at krav om landskapsvern i Troms fylke er oppfylt.

Privat grunneier m.fl. setter pris på at sentrale myndigheter ser naturen i Kvæningen som så verdifull at det fremmes verneforslag. Mener at landskapsvernområdene kan brukes for å fremme bygdeutvikling i indre Kvæningen. Det er ikke nok at vernet skal ta vare på kulturminner. Vernet må også bidra til å holde kulturen ved like.

Sametinget er positiv til formuleringer i formålsbestemmelsen om samisk og kvensk kultur og bruk av området, og videre at formålet også omfatter bevaring av det samiske naturgrunnlaget.

Kvæningen Qven og Sjøsamisk forening peker på at området allerede er vernet i form av vassdragsvern og har status som LNF-område.

Statskog stiller seg åpen til å bidra til realisering av nasjonal målsetning om å styrke vern. Er opptatt av at bidrag til vern skjer på en arealeffektiv måte. Mener at eventuell etablering av landskapsvern i Kvæningen må ses i sammenheng med andre verneområder og andre verneprosesser. Peker spesielt på skogvern på statsgrunn. Etterlyser helhetlig oversikt over verneverdier i etablerte og nye verneområder.

Statskog påpeker at de foreslåtte verneområdene i dag har status som LNF-område, og også er vernet gjennom verneplan II for vassdrag i 1980. Statskog stiller derfor spørsmål ved behov for vern etter naturmangfoldloven.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) påpeker at begge forslag ligger i vernede vassdrag, henholdsvis 209/1 Navitelva, 209/4 Kvæningselva og 209/3 Nordbotnelva. Landskapsvern i vernede vassdrag utfyller vassdragsvernet og vurderes som en styrke for dette.

Fylkesmannen deler NVEs syn om at vernet blir styrket ved opprettelse av landskapsvernområde. Fylkesmannen mener at spesielt verneinteressene knyttet til landskap vil bli bedre sikret gjennom landskapsvern. Områdene vil også være bedre beskyttet mot inngrep som ikke berører vannstrengen direkte. Direktoratet for naturforvaltning viser til Fylkesmannens vurderinger, og legger til at verneforslaget er ment å ivareta verneverdiene også i forhold til eventuell fremtidig utnyttelse som kan påvirke disse negativt. Igangværende bruk av verneområdene vil etter direktoratets vurdering i stor grad kunne fortsette som tidligere.

Miljøverndepartementet slutter seg til merknadene fra Fylkesmannen og DN. Når det gjelder merknaden fra Troms Kraft Produksjon AS og Kvæningen Kraftverk AS vises det til punkt. 6.7.4.

6.2. Navn på verneområdene

Reindriftsforvaltningen i Vest-Finnmark påpeker at det er viktig at terminologien som benyttes for samiske navn er lik mellom ulike fylker. Dette for at

publikum/brukere ikke skal behøve å møte ulike benevnelser for tilsvarende verneområder.

De nordsamiske navneformene "Návetvuomi suodjemeahcci" og "Badaávžži ja Gearbbet suodjemeahcci" ble tilrådd av Sametingets nordsamiske språkkonsulent før forslaget ble sendt på høring. Tilsvarende ble de kvenske navneformene "Niemenaikun ja Kärpikän suojeluala" og "Navetanvuoman suojeluala" tilrådd av Språkrådet – Kvensk stedsnavntjeneste. I tråd med dette tilrår Fylkesmannen at navneforslagene som har vært på høring velges som endelige navn på landskapsvernområdene.

Direktoratet for naturforvaltning og Miljøverndepartementet støtter Fylkesmannens vurdering.

6.3. Saksgang og prosess

Kvæningen kommune og Kvæningen Fremskrittsparti anser at rapportene om verneområdet er dårlig utarbeidet og dokumentert som grunnlag for de foreslåtte grenser for landskapsvern. Begge er skeptiske til måten verneplanprosessen er gjennomført på, og mener tidsfristene har vært uholdbare. Videre kan de ikke se at det er gjennomført prosesser hvor fastboendes brukerrettigheter, kultur og minoriteter er ivaretatt.

NJFF – Troms mener prosessen vitner om hastverksarbeid uten nødvendig dialog med berørte parter på et tidlig tidspunkt.

En privat grunneier mener arbeidsgruppas mandat var for begrenset, idet man ble presentert for ferdige planer fra myndighetenes side og kun fikk anledning til å kommentere på detaljer i forskrift og forvaltningsplanutkast.

Norges Naturvernforbund påpeker mangler i høringsdokumentet ved at NINA sine skogregistreringer (NINA rapport 278) ikke er nevnt verken i dokumentet eller i litteraturlisten. Det samme gjelder Biofokusrapport 2008-2.

Kvæningen Qven og Sjøsamisk forening påpeker at det ikke er foretatt utredning i forhold til kvensk og sjøsamisk bosetning og kultur, og mener at dette er i strid med internasjonale konvensjoner og Utredningsinstruksen.

Grendeutvalget for Kjækan og Kvæningsbotn krets påpeker i eget brev datert 21. juli 2010 at de mener Fylkesmannen ikke har tatt lokale interesser til etterretning.

Fylkesmannen viser til at det i forkant av melding om oppstart av verneplanprosessen 14. september 2005 ble holdt orienteringsmøter med Kvæningen kommune og grunneiere. Høsten 2005 og vinteren 2006 ble det gjennomført orienteringsmøter med berørte reinbeitedistrikt og Reindriftsforvaltningen i Vest-Finnmark.

Etter at den formelle arbeidsgruppen for verneplanarbeidet ble opprettet etter konsultasjonen med Sametinget har arbeidet med å utrede vern i Kvæningsbotn og Navitdalen blitt gjennomført etter en meget stram timeplan, som også har vanskeliggjort en god medvirkningsprosess. Dette er også påpekt fra flere av

medlemmene i arbeidsgruppen. Selv om det ikke er vist til NINAs skogregistreringer i litteraturoversikten har registreringene inngått i Fylkesmannens vurderinger.

Direktoratet for naturforvaltning konstaterer at tiden det tok mellom at enighet om arbeidsgruppas sammensetning ble oppnådd og frem til arbeidsgruppas formelle oppnevning 13. februar 2009 har bidratt til at det har blitt noe knappere med tid, enn hva som kunne vært ønskelig. Imidlertid mener direktoratet at arbeidet i arbeidsgruppa ser ut til å ha vært effektivt, og har båret preg av at alle medlemmene har fått båret frem sine synspunkter. Direktoratet vurderer også at rapportene som ligger til grunn for vernet oppfyller kravet i naturmangfoldlovens § 8 om kunnskapsgrunnlag.

Miljøverndepartementet viser til at utarbeidelse av verneplaner er en dialogbasert prosess der det er muligheter for innspill og endringer helt fram til saken vedtas. Således er det forslaget som ble sendt på høring å betrakte som et utgangspunkt for drøftinger mellom de ulike interessene. Departementet mener det er gjort en grundig avveining mellom verne- og bruker interesser. I de områder som nå foreslås vernet er det gjort flere tilpasninger i restriksjonsnivået for å imøtekomme innspill fra lokale interesser, også for innspill som har kommet inn etter utløpet av høringsfristen.

6.4. Valg av verneformer

Norges Naturvernforbund finner det underlig og beklagelig at Fylkesmannen i Troms ser ut til å fremme et verneforslag som ikke tar vare på disse verdiene eller å følge vedtatte retningslinjer ved å foreslå landskapsvern med bestemmelser for landskapsvern som ikke er forenlig med skogvernverdier. Naturvernforbundet ønsker primært at de deler av verneforslaget som er vurdert som verneverdige eller potensielt verneverdige i forbindelse med NINAs skogregistreringer tas ut av arbeidet og overføres til skogvernarbeidet.

Burfjord Grendeutvalg mener at landskapsvern er en uklar vernekategori, og mener kategorien bør rendyrkes til å ivareta landskap. Det henvises til at landskapsvern bør være en mild vernekategori hvor pågående virksomhet i all hovedsak skal kunne fortsette.

Etter en samlet vurdering av alle områder i skogverneprosessen i Troms mener Fylkesmannen at det er mulig å oppfylle målsetningene om vern av skog uten den del av lokaliteten Njemenjaikojohka som overlappet med pågående landskapsvern. Overlappsområdet ble derfor tatt ut av skogverneprosessen og videreført som landskapsvern. Det vises også til vurderinger i kapittel 6.5.1 om skogbruk.

Direktoratet for naturforvaltning deler Fylkesmannens vurderinger når det gjelder valg av verneform, og viser for øvrig til vurderinger i kapittel 6.5.1 om

skogbruk. Direktoratet henviser til naturmangfoldloven § 36, som oppstiller to vilkår for at et område skal oppfylle kravene til landskapsvern. For det første må det være et natur- eller kulturlandskap. Hjemmelen for vern begrenser seg dermed til et snevrere utvalg av "landskap" enn den europeiske landskapskonvensjonen gjør; der også byområder omfattes av konvensjonens bestemmelser. Det er imidlertid ikke et krav etter § 36 at området er tilnærmet fritt for tyngre tekniske inngrep, slik det er for nasjonalparker. For det andre må området oppfylle tilleggsvilkår om at landskapet har økologisk, kulturell eller opplevelsesmessig verdi, eller er identitetsskapende. Med økologisk verdi menes for eksempel at landskapet oppfyller viktige økologiske funksjoner for visse arter eller inneholder representative naturtyper. Kulturell verdi omfatter både kulturhistoriske verdier og dagens bruk som grunnlag for kulturutviklingen. Landskap kan bidra til lokal eller nasjonal identitet, og det kan gjelde landskap der man bor og har sitt livsgrunnlag eller landskap med andre typer identitet og tilhørighet. Samisk landskap er også et typisk eksempel på landskap som bidrar til samisk identitetsdannelse og kulturutvikling. Den opplevelsesmessige verdi vil først og fremst være knyttet til friluftslivet. Direktoratet viser til at det foreslåtte vernet i stor grad tar hensyn til igangværende bruk, og viser spesielt til at det er åpnet for et visst omfang av skogbruk i verneforskriften. Direktoratet påpeker at hensikten med vernet også er å ivareta verneverdiene mot eventuell fremtidig bruk som kan påvirke disse negativt.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets vurderinger.

6.5. Generelle merknader til avgrensning

Norges geologiske undersøkelse mener at det ut fra geologi vil være fullt tilstrekkelig å velge minste alternativet i begge områdene.

Fylkesmannen påpeker at i høringsrunden uttrykker de fleste høringspartene at de foretrekker alternativet som dekker det minste arealet i begge områder. Ved å velge dette alternativ et vil man imidlertid utelukke verneverdige områder i både Navitdalen og Kvænangsbotn. I Navitdalen er dette vesentlig landskapsverdier som vil falle utenfor, mens man i Kvænangsbotn i tillegg til landskapsverdier også utelukker skogområder med biologiske verdier.

Direktoratet for naturforvaltning støtter Fylkesmannens vurderinger ovenfor, og henviser for øvrig til oppsummering og vurdering av merknader til avgrensning av de enkelte verneområdene i kapittel 7.1.1 (Kvænangsbotn) og 7.2.1 (Navitdalen).

Miljøverndepartementet slutter seg til Fylkesmannen og direktoratets vurderinger.

6.6. Merknader til forskriftene

Verneformålet

Sametinget mener at det må avspeiles at verneområdene er lokalisert i samisk område. Sametinget foreslår at dette ivaretas i en egen vektleggingsbestemmelse i verneforskriftene. Bestemmelsen vil bidra til vektlegging av hensynet til samisk kultur når andre bestemmelser i verneforskriften skal tolkes og forvaltningsplan utarbeides.

Privat grunneier m.fl. mener at forslaget legger for lite vekt på lokalsamfunn og kultur og at det ville styrke verneplanen dersom det i formålsbestemmelsen sto: ”formålet med planen er også å ivareta lokal bosetting og kultur, og å fremme virksomhet som styrker verneverdiene”.

Fylkesmannen påpeker at merknaden fra Sametinget er av prinsipiell art, og ligger utenfor rammen for forskrift som Fylkesmannen har benyttet som grunnlag for sitt forslag. Fylkesmannen påpeker videre at ivaretagelse av bosetting, og også kultur generelt, ligger utenfor naturmangfoldlovens mål for områdevern. Kulturhistoriske verdier og bruk som bidrar til å opprettholde naturverdiene er imidlertid innen for de mål loven setter for verneområder på land. Fylkesmannen mener at dette allerede er ivaretatt gjennom formålsparagrafen og gjennom bestemmelsen om skjøtsel i § 6.

Miljøverndepartementet viser til at det i tidligere konsultasjon med Sametinget om etableringen av Sjunkehatten nasjonalpark, med utgangspunkt i den nye naturmangfoldloven og forarbeidene til denne, ble oppnådd enighet om at det i verneforskriften skal stå: ”Formålet omfatter også bevaring av det samiske naturgrunnlaget”.

Sametinget viser til at det har gitt uttrykk for at ordlyden i formålsbestemmelsen for det enkelte verneområde må vurderes konkret i forhold til hva som er den samiske bruken i det aktuelle området. For andre foreslåtte verneområder må en derfor også kunne vurderes en formålsordlyd som mer uttalt ivaretar målsettingene i naturmangfoldloven § 33 f om å bevare og tilrettelegge for bruk som bidrar til å opprettholde naturverdiene.

Miljøverndepartementet vil understreke at i forhold til samiske interesser vil det være viktig at naturgrunnlaget opprettholdes slik at samisk kultur og næringsutøvelse som bygger opp under verneverdiene, kan fortsette og videreutvikles. Vektleggingen av samiske interesser ut over formålsbestemmelsen følger også av naturmangfoldloven § 14 annet ledd hvor det heter at: ”Ved vedtak i eller i medhold av loven som berører samiske interesser direkte, skal det innenfor rammen som gjelder for den enkelte bestemmelse legges tilbørlig vekt på hensynet til naturgrunnlaget for samisk kultur”. Dette følger også av Konvensjon om sivile og politiske rettigheter art. 27. Hensynet til det samiske naturgrunnlaget skal imidlertid ligge innenfor rammen

av naturmangfoldlovens bestemmelser og verneforskriften. Ved en slik vektlegging må det også vurderes hvilke andre interesser som kommer inn. Eksempelvis vil hensynet til naturinteressene vektlegges sterkere i et verneområde enn utenfor.

Landskapet

Kvæningen kommune, Norges jeger- og fiskerforbund Troms, Kvæningen Fremskrittsparti ber om hjemmel i forskriftene for vedlikehold av stier, gamle hestetraseer, traktortraseer og kjørespor.

Kvæningen kommune, Norges jeger- og fiskerforbund Troms, Kvæningen Fremskrittsparti, Kvæningen Qven og Sjøsamisk forening ber om hjemmel i forskriftene for merking av stier og gamle hesteveier/traktorveier, oppgradering av stier, gamle hestetraseer, traktortraseer og kjørespor, bygging av gapahuker, gammer og tømmerkoier for friluftsliv og turisme, at annet skogsvirke sidestilles med tømmer når de gjelder tilrettelegging for vinterveger, eller barmarkstransport

Kvæningen Qven og Sjøsamisk forening ber også om hjemmel i forskriften for Kvæningsbotn for merking av kulturminner og for å brenne tjæremiler i nærheten av gamle miler i forbindelse med turistnæring.

Statskog foreslår at ordlyden i punkt 1.3 d) i forskriftene endres til "Tilrettelegging for vinterveger eller barmarkstransport av skogsvirke", at ordlyden i punkt 1.3 j) endres til "Utbedring av eksisterende kjørespor og kjerreveier i samsvar med forvaltningsplan", og at nytt bokstavpunkt under 1.3 "Oppføring av mindre bygg anlegg og innretninger".

Fylkesmannen påpeker at forskriftenes § 3 punkt 1.2 gir anledning til vedlikehold av eksisterende stier, skiløyper, skilt, bruer og liknende i samsvar med forvaltningsplan. Fylkesmannen vurderer at bestemmelsen gir rom for å opprettholde stier og lignende i samme standard som ved vernetidspunktet. I den grad gamle hesteveier og traktorveier i dag har funksjon som sti, vurderer Fylkesmannen at også slike kan omfattes av hjemmelen. Hvilke veier dette skal gjelde må avklares under utarbeidelse av forvaltningsplan.

Fylkesmannen tilrår at § 3, punkt 1.2 c) om vedlikehold av eksisterende veier tas ut av forskriften for Kvæningsbotn, da aktuell vei til Rundvannsbekken faller utenfor verneforslaget etter Fylkesmannens tilråding.

Fylkesmannen tilrår at det tas inn nytt bokstavpunkt i forskriften for Kvæningsbotn § 3 punkt 1.2: "drift og vedlikehold av inntak til Čárrujavrit kraftverk i Njarbesdalen".

Fylkesmannen tilrår at annet skogsvirke sidestilles med tømmer ved at § 3 punkt 1.3 d) i forskrift for Kvæningsbotn og § 3 punkt 1.3.c) i forskrift for Navitdalen får ordlyd "Tilrettelegging for vinterveger eller barmarkstransport av skogsvirke."

Fylkesmannen tilrår videre at forslaget § 3 punkt 1.3 bokstav g) for Kvæningsbotn og § 3 punkt 1.3.f) for Navitdalen gir forvaltningsmyndigheten

anledning til å tillate oppsetting av skilt og merking av stier. Bestemmelsen gir også rom for skilting av kulturminner. Fylkesmannen vurderer at forslaget allerede gir hjemmel for merking av stier, gamle hesteveier, traktorveier og kulturminner. I tråd med forslag fra Statskog tilrår Fylkesmannen at § 3 punkt 1.3 j) i forskrift for Kvænangsbotn, og § 3 punkt 1.3 i) for Navidtaalen får ordlyd "Utbedring av eksisterende kjørespor og kjerreveier i samsvar med forvaltningsplan." Formuleringen vil utover rene kjørespor også gi rom for vedlikehold og utbedring gamle hestetraseer, traktortraseer og kjørespor. Formuleringen dekker imidlertid ikke oppgradering av slike til høyere standard. Fylkesmannen tilrår at det i forskrift for Kvænangsbotn tas inn nytt bokstavpunkt 1.3 k) med ordlyd "bygging og brenning av tjæremiler". Fylkesmannen tilrår at det i forskrift for Kvænangsbotn gis hjemmel for bygging av gapahuker, gammer og tømmerkoier ved å innlemme nytt punkt 1.3 l) "oppføring av mindre bygninger, anlegg og innretninger til nytte for allment friluftsliv i samsvar med forvaltningsplan".

Direktoratet for naturforvaltning vurderer på samme måte som Fylkesmannen at forvaltningsmyndigheten gjennom § 3, punkt 1.3 g i forskrift for Kvænangsbotn, og § 3 punkt 1.3 e) for Navidtaalen kan gis tillatelse til merking av stier, og påpeker at det vil være en naturlig at en plan for dette inngår i forvaltningsplanen.

Det er etter direktoratets mening ikke ønskelig å ta i bruk begrepet "kjerrevei" i forskriften. Begrepet har ingen entydig definisjon, og en slik begrepsbruk er heller ikke i tråd med praksis i andre verneforskrifter. I den grad det måtte være behov for en mer omfattende utbedring av traseen til Dalstuene, enn det som hjemles i forskriftens § 3, punkt 1.2, er direktoratet av den oppfatning at et slikt enkeltstående tilfelle kan behandles etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i forskriftens § 4. Derfor tilrår direktoratet at forskriftens § 3, punkt 1.3 j) får ordlyd: *"utbedring av eksisterende kjørespor i samsvar med forvaltningsplan."* Dette er samme ordlyd som i høringsutkastet.

Direktoratet har forståelse for at det er ønskelig at det åpnes for at det kan gis tillatelse til bygging og brenning av tjæremiler på tradisjonelt vis. Det vil etter direktoratets mening være naturlig at dette gjøres i tråd med forvaltningsplanen, og tilrår derfor at forskriften for Kvænangsbotn § 3, nytt punkt 1.3 k) får ordlyd: *"bygging og brenning av tjæremiler. Nærmere retningslinjer fastsettes i forvaltningsplanen, jf. § 5."*

Direktoratet mener det generelt ikke er ønskelig med nye bygninger i verneområdene, og har tidligere signalisert at dersom man skal vurdere å ta inn en slik dispensasjonshjemmel bør det foreligge konkrete planer knyttet til bestemte lokaliteter. Direktoratet viser til at Kvænangen kommune har vist til konkrete planer for området ved Dalstuene, og overlater til departementet å vurdere om det i verneforskriften for Kvænangsbotn § 3 punkt. 1.3 l) bør føyes til *"oppføring av mindre bygninger, anlegg og innretninger til nytte for allment friluftsliv ved Dalstuene i samsvar med forvaltningsplan"*. Likeledes ber

direktoratet om at departementet vurderer om det kan være naturlig å ta inn et nytt punkt i § 3 punkt. 6.3 o) om ”*motorferdsel på snødekt mark i forbindelse med oppføring av anlegg jf. pkt. 1.3.l.*”.

Direktoratet tilrår at § 3, punkt 1.2 c) i forskrift for Kvænangsbotn beholdes, da direktoratets forslag til avgrensning innebærer at den aktuelle veien faller innenfor verneforslaget.

Direktoratet støtter Fylkesmannens tilråding om Čárrujavrit kraftverk, og foreslår at det i forskriften for Kvænangsbotn § 3 tas inn nytt punkt 1.2 f): ”*drift og vedlikehold av inntak til Čárrujavrit kraftverk i Njarbesdalen.*”

Direktoratet ser at begrepet ”tømmer” ikke nødvendigvis er dekkende for det virket som eventuelt skal kunne transporteres ut av verneområdet. Imidlertid mener direktoratet det vil være naturlig at det gis nærmere retningslinjer for dette i forvaltningsplanen, da det eksempelvis ikke vil være ønskelig å åpne for en slik tilrettelegging for uttak av ved og lignende. Direktoratet tilrår derfor at forskriften for Kvænangsbotn § 3 punkt 1.3 d) og for Navitdalen § 3 punkt 1.3 c) får ordlyd: ”*tilrettelegging for vinterveger eller barmarkstransport av skogsvirke. Nærmere retningslinjer fastsettes i forvaltningsplanen, jf. § 5.*”

Miljøverndepartementet viser til at Kvænangen kommune i brev 31. august 2010 har vist til konkrete planer for fysisk tilrettelegging av områdene rundt Dalstuene og Gerbet. Kommunen anser adgang til slik tilrettelegging som svært viktig for satsning på naturbasert reiseliv i kommunen. Kvænangen kommune har i møte 10. januar 2011 med departementet presisert at ønsket om fysisk tilrettelegging gjelder i tilknytning til stinettet i Kvænangsbotn generelt, og ikke bare de avgrensede områdene ved Dalstuene og Gerbet. Kommunen har videre presisert at det ønsket om tilrettelegging primært gjelder adgang til oppføring av enkle gapahuker, gammer eller mindre tømmerkoier, til ly for vær og vind. Miljøverndepartementet viser til at det generelt føres en restriktiv linje når det gjelder oppføring av nye bygninger og anlegg i verneområder, da dette er varige inngrep som forringer verneverdiene. Departementet har imidlertid etter samtaler med kommunen kommet til at det i denne konkrete saken er så vidt spesielle forhold at det kan gjøres et unntak, forutsatt at gapahukene, koiene og gammene som oppføres avgrenses i størrelse, og tilpasses terreng og lokal byggeskikk. Det er i denne vurderingen lagt vekt på at det tidligere har vært spredte bygninger for tradisjonell utmarksnæring i dalføret.

Det åpnes derfor for at det kan gis tillatelse til oppføring av enkle mindre tømmerkoier, og enkle gapahuker og gammer til nytte for allment friluftsliv i tilknytning til eksisterende stinett i Kvænangsbotn. Bygging skal skje i tråd med lokal byggeskikk, og oppføring skal ikke tillates over tregrensen. Departementet presiserer at nye anlegg beregnet for mer omfattende overnattingstilbud skal anlegges utenfor verneområdet, og at behovet for overnattingsmuligheter innenfor verneområdet primært skal ivaretas i eksisterende bygningsmasse ved Dalstuene, Gerbet og ved Rássegálvággi. Oppføring av slike anlegg vil ikke

medføre rettigheter til ytterligere infrastruktur. Det kan fastsettes ytterligere presiseringer i forvaltningsplanen om oppføring og forvaltning slike anlegg, og departementet forutsetter at det skal føres en restriktiv linje, slik at det kun gis tillatelse til et lite antall nye anlegg i verneområdet. Videre forutsettes det at alle tiltak fremgår av en helhetlig plan for området, for å unngå en fragmentarisk og ”bit-for-bit” nedbygging i området.

Miljøverndepartementet viser til verneforskriften for Kvænangsbotn § 3 punkt. 1.3 l). Når det gjelder forslaget til § 3 nytt punkt. 6.3 o) viser departementet til at slik bestemmelse er overflødig som følge av § 3 punkt. 6.3. e). Departementet viser for øvrig til direktoratets vurderinger.

Plantelivet

Kvæningen kommune, Norges jeger- og fiskerforbund Troms, Kvæningen Fremskrittsparti ber om at det forskriftsfestes at hogst tillates som frøtrestilling, at hogst kan utføres med moderne skogsmaskiner, og at forvaltningsplanen må gi mulighet for hogst av alle typer skogsvirke

Kvæningen Qven og Sjøsamisk Forening mener at ved skogsdrift må moderne skogsmaskiner kunne benyttes, og store områder med skogsvirke må være tilgjengelig for hogst.

Sametinget mener at ordlyden bør endres til: ”Spesialemer og tyrived kan tas ut i samsvar med forvaltningsplan. Uttak av materialer til *duodji* (samisk tradisjonell husflid, bruksgjenstander og redskaper), skjæring av *suoinnit* (skohøy) og uttak av *duorggat* (gulvris til gammer og låvvuer) er tillatt. Nærmere tilrådninger om uttak kan gis i forvaltningsplanen.”

Kvæningen Qven og Sjøsamisk Forening mener at områdene i sin helhet må være tilgjengelig for uttak av tjærerøtter.

Norges Naturvernforbund mener at bestemmelsen i § 3, punkt 2.5 er i direkte opposisjon til formålet med vernet og går i mot hele bestemmelsen fordi spesialemer ofte er store særegne trær som preger landskapet.

Naturvernforbundet er også prinsipielt i mot bruk av tyrirøtter da død ved er en kritisk faktor for mange rødlistearter.

Fylkesmannens mener at formuleringen ”hogstform i henhold til forvaltningsplanen” gir rom for en dynamisk forvaltning av verneområdet. Formuleringen er ikke til hinder for hogst som frøtrestilling i de områder av landskapsvernområdet der dette ikke kommer i strid med verneformålet. Når forvaltningsplan er utarbeidet, og plan for skogbruk er godkjent innenfor rammene av forvaltningsplanen vil skogsmaskiner kunne benyttes i tråd med planen. Hvilke områder som skal være tilgjengelig for hogst må avklares gjennom forvaltningsplanen. Punkt 2.4 er ikke til hinder for å tillate hogst av alle typer skogsvirke.

Fylkesmannen påpeker at forekomsten av tjærerøtter i Navitdalen er marginal. Fylkesmannen oppfatter derfor at uttalelsen om dette først og fremst er rettet

mot tjærebrenning i Kvænangsbotn, og vurderer at behov for uttak av tjærerøtter i Navitdalen er begrenset. Bestemmelsen gir likevel hjemmel for slikt uttak også her, dersom det gjennom arbeidet med forvaltningsplanen identifiseres områder der slikt uttak kan skje uten å komme i strid med verneformålet. Fylkesmannen understreker at det i forbindelse med utarbeidelse av forvaltningsplanen må identifiseres hvilke områder uttak av tjærerøtter kan gjøres innenfor, uten at dette kommer i strid med verneformålet. Det skal være mulig å ta ut røtter i de områder der dette ikke kommer i strid med verneformålet.

Fylkesmannen vurderer at uttak av materialer til *duodji* faller inn under formuleringen "spesialeemner". Materialer til *duodji* er dermed ivaretatt i forslaget. I forvaltningsplanen må "spesialeemner" konkretiseres og det må utarbeides retningslinjer for hvordan slikt uttak kan skje uten å komme i konflikt med verneformålet. Fylkesmannen vurderer videre at skjæring av skohøy ikke kan endre landskapets særpreg eller karakter vesentlig. Skjæring av skohøy er dermed tillatt uten egen bestemmelse. Gulvris kan hugges med hjemmel i punkt 2.3, og er tillatt uten egen bestemmelse.

Direktoratet for naturforvaltning er enig med Fylkesmannen i at § 3, punkt 2.4, første strekpunkt "hogstform i henhold til forvaltningsplanen" bør stå som i høringsutkastet. Dette gir muligheter for å sikre at det velges en hogstform som ikke er i strid med verneformålet på den aktuelle lokaliteten, og som sikrer at verneverdiene ivaretas på en best mulig måte. Det vises for øvrig til Fylkesmannens vurderinger.

Miljøverndepartementet viser til at "spesialeemner" kan fremstå som en uklar definisjon, og tilrår at ordlyden i forskriftene endres til uttak av "materialer til tradisjonell husflid og tradisjonelle bruksgjenstander", i tråd med tilsvarende ordlyd i verneforskriften for Sjunkehatten nasjonalpark. Det vises for øvrig til direktoratets vurderinger

Kulturminner

Kvæningen Qven og Sjøsamisk Forening mener at oppgradering av kulturminner må være tillatt.

Fylkesmannen oppfatter at det med oppgradering her er ment istandsetting, vedlikehold og skjøtsel for å bevare disse for ettertiden. Dette er tillatt i tråd med forskriftene § 3 punkt 4.2.

Direktoratet for naturforvaltning deler Fylkesmannens vurdering, og vil videre understreke at istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av fredete kulturminner må skje i samråd med ansvarlige kulturminnemyndigheter.

Miljøverndepartementet vil bemerke at det forutsettes et tett samarbeid mellom kulturminnemyndighetene og naturforvaltningsmyndighetene i forvaltningen og

behandlingen av enkeltsaker knyttet til kulturminner innenfor verneområdene. Tiltak knyttet til forvaltning av kulturminner må avklares med forvaltningsmyndigheten for verneområdene slik at det ikke oppstår konflikt med verneformålet. Forskriftenes punkt om kulturminner er kun en presisering i forhold til kulturminnelovens bestemmelser som også gjelder innenfor området som nå foreslås vernet etter naturmangfoldloven. Departementet vil understreke at inngrep, istandsetting og skjøtsel knyttet til kulturminner som er fredet i medhold av kulturminneloven, bare kan skje etter særskilt tillatelse fra kulturminnemyndighetene. Som nevnt over, må også slike tiltak avklares med forvaltningsmyndigheten for verneområdene slik at det ikke oppstår konflikt med verneformålet.

Ferdsel

Statskog stiller spørsmål ved om ordlyden i forskriftene § 3, punkt 5.2 skal forstås slik at sykling og organisert bruk av hest ikke tillates før forvaltningsplan foreligger.

Fylkesmannen presiserer at inntil forvaltningsplan foreligger må det søkes om tillatelse til turer med sykkel og organiserte turer med hest.

Direktoratet for naturforvaltning viser til Fylkesmannens presisering.

Miljøverndepartementet har etter møte med Kvæningen kommune 10. januar 2011 kommet frem til at den foreslåtte forskriftsbestemmelsen om sykling og organisert bruk av hest, sett hen til lokale forhold i denne saken, er noe mer restriktiv enn hva det er behov for i de foreslåtte verneområdene. Departementet foreslår derfor at forskriftsteksten endres, slik at sykling og organisert bruk av hest i utgangspunktet er tillatt langs veier og eksisterende stier og kjørespor, men at det i forvaltningsplanen kan fastsettes restriksjoner på nærmere angitte strekninger. Det vises for øvrig til at organisert bruk av hest vil, i den grad slik ferdsel er egnet til å skade naturmiljøet, uansett omfattes av forskriftens punkt 5.3.

Motorferdsel

Kvæningen kommune, Norges jeger- og fiskerforbund Troms, Kvæningen Fremskrittsparti mener at forskriftene § 3, punkt 6.2 c) må endres slik at det også gis hjemmel for transport av felt elg og hjort også med traktor og ATV. Statskog foreslår ny ordlyd i forskriftens § 3, punkt 6.2 c) "Bruk av elgtrekk/jernhest som ikke setter spor i terrenget for uttransport av felt storvilt." Statskog foreslår videre nytt bokstavnepunkt under § 3, punkt 6.3 "Bruk av ATV på eksisterende traséer fastsatt i forvaltningsplanen for uttransport av felt storvilt." Forsvarsbygg oppfatter at den militære luftoperative virksomhet vil sortere under unntaksbestemmelsene i forskriftene punkt 6.2.

Statnett SF foreslår at forskriftene § 3 punkt 6.2 g) i høringsforslaget gis følgende ordlyd: ”motorferdsel i forbindelse med drift, vedlikehold, oppgradering/fornyelse og nybygging av kraftlinjer og kraftanlegg.” Statnett viser til at drift og vedlikehold ikke alltid kan planlegges i detalj på forhånd, og at feil må utbedres løpende uten unødige opphold. Statnett foreslår at forskriftene § 3, punkt 6.3 h) tas ut da dette punktet ivaretas av ny ordlyd (foreslått av Statnett) under § 3, punkt 6.2 g). Statnett ser det ikke som hensiktsmessig, eller nødvendig for verneformålet, med regulering som foreslått i dette punkt. Statnett er ikke kjent med tilsvarende restriksjoner i andre landskapsvernområder. Kvæningen Qven og Sjøsamisk forening ber om hjemmel i forskriftene for motorferdsel på bar mark på gamle tømmerveier.

Kvæningen kommune, Norges jeger- og fiskerforbund Troms og Kvæningen Fremskrittsparti ber om hjemmel for opprettelse av planlagt alternativ snøskuterløype fra Bjørkenes via Rundvannet til kraftverket i forskriften for Kvæningsbotn landskapsvernområde.

Kvæningen Qven og Sjøsamisk forening ber om hjemmel for etablering av fremtidig snøskuterløype for turisme.

Kvæningen kommune, Norges jeger- og fiskerforbund Troms, Kvæningen Fremskrittsparti ber om hjemmel for nødvendig motorisert ferdsel på bar mark, blant annet for transport av funksjonshemmede og skoleklasser.

Kvæningen kommune, Norges jeger- og fiskerforbund Troms, Kvæningen Fremskrittsparti ber om hjemmel for å tillate omlegging av eksisterende snøskuterløype (nr. 5) på fjellet i Kvæningsbotn.

Kvæningen kommune, Norges jeger- og fiskerforbund Troms, Kvæningen Fremskrittsparti, Kvæningen Qven og Sjøsamisk forening ber om hjemmel for motorferdsel på bar mark for transport av varer og utstyr til hytter og gammer.

Kvæningen kommune, Norges jeger- og fiskerforbund Troms, Kvæningen Fremskrittsparti ber om hjemmel for transport gjennom områdene i forbindelse med mineralling og muting.

Kvæningen Qven og Sjøsamisk forening ber om hjemmel for bruk av ATV i forbindelse med rydding, merking og sikring av kulturminner.

Sametinget foreslår nytt bokstavnepunkt under 6.3 ”For reindriften kan det gis flerårige tillatelser for bruk av terrenggående barmarkskjøretøy ut fra reinbeitedistriktets bruksregler og distriktsplan i henhold til reindriftsloven.”

Fylkesmannen påpeker at motorferdselsloven er restriktiv til motorisert ferdsel på bar mark. Innenfor verneområder bør motorisert ferdsel begrenses til et minimum. Fylkesmannen tilrår derfor at det ikke åpnes for generell bruk av traktor og ATV for transport av felt elg, men at det gis en åpning for dette på eksisterende kjørespor og kjerreveier, og viser til sin vurdering under forskriftene § 3, punkt 6.3. Fylkesmannen mener videre at formuleringen ”(...) lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget (...)” er en bedre egnet formulering tilpasset endringer i teknisk utstyr over tid. Hvilke typer kjøretøy som til enhver tid skal oppfattes å dekkes av bestemmelsen kan

konkretiseres i forvaltningsplanen. Fylkesmannen tilrår derfor at § 3, punkt 6.2 c) ikke endres.

Fylkesmannen foreslår at det tas inn i forskriftene § 3 punkt 6.3 l) ” motorferdsel på eksisterende kjørespor og kjerreveier for uttransport av felt elg og hjort i samsvar med forvaltningsplanen.”

Fylkesmannen presiserer at militær luftoperativ virksomhet er unntatt fra forbud mot motorferdsel.

Fylkesmannen foreslår at forskriften for Kvænangsbotn § 3, punkt 6.2 f), samt § 3, punkt 6.3 i) tas ut fordi aktuell vei til Rundvannet vil falle utenom

Fylkesmannens forslag til avgrensning av landskapsvernområdet.

Når det gjelder kraftlinjer mener Fylkesmannen at løpende drift, vedlikehold, oppgradering og nybygg som kan forutses på forhånd, og som det derfor er mulig å planlegge. Oppgradering og nybygg kan også medføre aktivitet av betydelig omfang. I slike tilfeller mener Fylkesmannen at

forvaltningsmyndigheten må ha mulighet til å vurdere, og sammen med tiltakshaver finne fram til hvordan tiltak kan gjennomføres på en måte som er til minst mulig skade for verneverdiene. Fylkesmannen viser videre til at tilsvarende restriksjonsnivå gjelder blant annet i Høydalen LVO i Oppland, Vigdalen LVO i Sogn og Fjordane, Lyngsalpan LVO i Troms. Fylkesmannen tilrår at ordlyd sendt på høring beholdes uendret.

Fylkesmannen viser til at nødvendig transport i forbindelse med skogsdrift etter godkjent plan tillates etter forskriftene § 3, punkt 6.2 e) og transport i forbindelse med vedhogst kan gis etter § 3, punkt 6.3 c). Fylkesmannen tilrår derfor ikke en generell hjemmel for motorferdsel på tømmerveier.

Fylkesmannen viser til at Fylkesmannens forslag til endring av grense nordvest i Kvænangsbotn gjør at den trase Kvænangen kommune, Norges jeger- og fiskerforbund Troms og Kvænangen Fremskrittsparti ønsker for alternativ snøskuterløype faller utenfor landskapsvernområde.

Fylkesmannen mener at eventuelle nye snøskuterløyper for turisme må etableres utenfor verneområder og tilrår ikke slik hjemmel.

Når det gjelder ønsket om motorisert ferdsel på bar mark, blant annet for transport av funksjonshemmede og skoleklasser, viser Fylkesmannen til at motorferdselsloven er restriktiv til motorisert ferdsel på bar mark generelt. I verneområder bør dette praktiseres strengere enn utenfor verneområder.

Fylkesmannen tilrår ikke hjemmel for motorisert transport av skoleklasser. I Kvænangsbotn vurderer Fylkesmannen at Dalstuene har en kulturell funksjon som gir lokalbefolkningen en spesiell tilknytning til stedet. Fylkesmannen tilrår at det gis hjemmel for motorisert ferdsel for funksjonshemmede til Dalstuene i nytt bokstavpunkt 6.3 i § 3 i verneforskriften for Kvænangsbotn

landskapsvernområde: ”motorferdsel for varig forflytningshemmede til Dalstuene på snødekt mark eller langs eksisterende kjerrevei/kjørespor.”

Når det gjelder Navitdalen viser fylkesmannen til at ikke eksisterer verken private hytter eller hytter som er åpne for allmennheten. Fylkesmannen vurderer

derfor at det ikke er grunnlag for hjemmel for motorisert ferdsel for funksjonshemmede til hytte i dette området.

Fylkesmannen tilrår at det i forskriften for Kvænangsbotn gis hjemmel for mindre omlegginger av eksisterende trase på snøskuterløype nr. 5 i Kvænangsbotn når dette er nødvendig av sikkerhetsmessige grunner, eller andre forhold som gjør at traseen ikke lengre er hensiktsmessig. Bestemmelsen vil ikke gi anledning til etablering av ny trasé over lengre strekninger, eller til nye start- og slutt punkt på løypa. Bestemmelsen tas inn i forskrift for Kvænangsbotn § 3 nytt bokstavepunkt under 6.3: ”mindre omlegginger av eksisterende snøskuterløype.”

Når det gjelder forslag om hjemmel for motorferdsel på bar mark for transport av varer og utstyr til hytter og gammer viser fylkesmannen til at motorferdselsloven med tilhørende forskrift er restriktiv til slik kjøring, og mener at behov for nødvendig transport av varer og utstyr til hytter og gammer kan ivaretas på vinterføre.

Fylkesmannen mener at det må finnes andre løsninger for transport av utstyr for mineralletting og muting enn transport gjennom verneområder, og tilrår at slik hjemmel ikke gis.

Fylkesmannen vurderer at det ikke er et generelt behov for bruk av ATV for rydding, merking og sikring av kulturminner. I spesielle tilfeller bør dette kunne vurderes etter § 4.

Når det gjelder reindrift påpeker fylkesmannen at forskriftene allerede åpner for bruk av luftfartøy eller motorkjøretøy i forbindelse med reindrift. Formuleringen er foreslått etter samråd med de berørte reinbeitedistriktene, og under forutsetning av en praksis med flerårige tillatelser med grunnlag i godkjent distriktsplan. Fylkesmannen vurderer at det ikke er behov for eget punkt om dette i forskriften.

Direktoratet for naturforvaltning tilrår at § 3, punkt 6.2 f) og § 3 punkt 6.2.i) i forskrift for Kvænangsbotn beholdes, da veien til Rundvannsbekken delvis faller innenfor direktoratets forslag til avgrensning.

Når det gjelder snøskuterløype vil Direktoratet for naturforvaltning påpeke at direktoratets forslag til avgrensning medfører at ønsket trase faller innenfor grensene til det foreslåtte Kvænangsbotn landskapsvernområde. Det er et generelt ønske om å begrense motorferdsel i utmark generelt, og i verneområder spesielt. Etablering av ny snøskuterløype vil etter direktoratets vurdering ikke være i tråd med nasjonale føringer og vil kunne være i strid med verneformålet. Det tilrådes derfor ikke at det åpnes for etablering av ny snøskutertrase i verneområdet

Direktoratet viser til at ordlyden i forskriftene knyttet til drift, vedlikehold og oppgraderinger av kraftlinker er i tråd med forskriftsteksten i andre verneområder.

Direktoratet er enig i at en dispensasjonshjemmel for transport av varig forflytningshemmede til Dalstuene kan tas inn i forskriften. Det henvises til

direktoratets vurdering ovenfor når det gjelder bruk av ordet "kjerrevei" i forskriften. Direktoratet tilrår derfor at det i verneforskriften for Kvænangsbotn landskapsvernområde tas inn under § 3, nytt punkt 6.3 l): *"motorferdsel for varig forflytningshemmede til Dalstuene på snødekt mark eller langs eksisterende trase."* Når det gjelder uttransportering av felt storvilt langs eksisterende kjørespor viser direktoratet til sin tidligere vurdering av at det ikke er ønskelig å introdusere begrepet "kjerrevei" i forskriften, og tilrår derfor følgende ordlyd: *"motorferdsel på eksisterende kjørespor for uttransport av felt elg og hjort i samsvar med forvaltningsplan."*

Når det gjelder ønske om adgang til omlegging av eksisterende snøskuterløype i Kvænangsbotn så er direktoratet enig i at det kan være hensiktsmessig med en egen hjemmel for mindre omlegginger av traseen. Direktoratet kan imidlertid ikke se at det er fremkommet eksempler på "andre hensyn" som skulle gjøre at traseen ikke lenger er hensiktsmessig. Direktoratet tilrår derfor at bestemmelsen får følgende formulering: *"mindre omlegginger av eksisterende snøskuterløype når dette er nødvendig av sikkerhetsmessige grunner."* Direktoratet påpeker at forskriftene åpner for motorferdsel i forbindelse med gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten. Når det gjelder fredete kulturminner i særdeleshet, understrekes det igjen at eventuelle tiltak må klareres med ansvarlige kulturminnemyndigheter. At begrepet "forvaltningsoppgaver" er brukt i tillegg til skjøtselsbegrepet, gjør at også oppgaver som ikke direkte faller inn under skjøtselsbestemmelsen omfattes av unntaket. Imidlertid forutsettes det at det er snakk om oppgaver som er knyttet til formålet med vernet. Direktoratet viser for øvrig til fylkesmannens vurderinger.

Miljøverndepartementet viser til at verneforskriftene ikke er til hinder for motorferdsel uten forutgående søknad i forbindelse med akutt utfall på linjer og kraftanlegg. Departementet viser videre til at det kan søkes om tillatelse til nødvendig motorferdsel for drift, vedlikehold og oppgradering av eksisterende kraftlinjer og kraftanlegg. Denne unntaksbestemmelsen vil også omfatte drift, vedlikehold og oppgradering av eventuell ny 420KV linje som er under planlegging i nærheten av verneområdene.

Departementet slutter seg for øvrig til Fylkesmannen og direktoratets vurderinger. Når det gjelder ønsket om motorferdsel på barmark til transport av skoleklasser og funksjonshemmede viser departementet til Fylkesmannen og direktoratets vurderinger. Departementet tilrår at det i forskriften gis anledning til transport av varig forflytningshemmede til Dalstuene og viser til forskrift for Kvænangsbotn § 3 punkt 6.3 bokstav l) om slik transport. Departementet legger til grunn at det kan gis flerårige tillatelser for bruk av terrenggående barmarkskjøretøy ut fra reinbeitedistriktets bruksregler og distriktsplan i henhold til reindriftsloven. Departementet viser for øvrig til direktoratets vurderinger

Forvaltning

Grendeutvalget for Kjækan og Kvænangsbotn krets ønsker at siste setning i forskriftenes § 7 om forvaltningsmyndighet endres til: "Samiske/Kvenske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordning som etableres."

Fylkesmannen viser til at merknaden er av prinsipiell art, og ligger utenfor rammen for forskrift som Fylkesmannen har benyttet som grunnlag for sitt forslag. Fylkesmannen har ikke innvendinger mot formuleringen, men overlater til direktoratet og Miljøverndepartementet å vurdere hvorvidt en slik formulering kan tas inn i verneforskriftene.

Direktoratet for naturforvaltning viser til Miljøverndepartementets brev av 14. desember 2009 med invitasjon til 131 kommuner om å delta i verneområdestyrer. Her slås det fast at et eventuelt fremtidig forvaltningsstyre skal samarbeide med andre berørte parter gjennom et bredt sammensatt faglig rådgivende utvalg bestående av bl.a. grunneiere, andre særlige berørte offentlige organer, fjellstyrer, næringsliv, frivillige organisasjoner, bl.a. natur- og miljøvernorganisasjoner, og samiske interesser der det er relevant. Direktoratet overlater til Miljøverndepartementet å ta stilling til hvorvidt det er ønskelig å forskriftsfeste ulike interessers deltagelse i forvaltningsordningen.

Miljøverndepartementet viser til at det generelt er lite ønskelig å detaljregulere i forskrift hvilke interesser som skal være involvert i forvaltningsordningen. Slik avklaring er det mer naturlig at foretas i forbindelse med eventuell opprettelse av lokalt verneområdestyre.

6.7. Vern og bruk

6.7.1. Skogbruk

Kvænangen kommune og Kvænangen Fremskrittsparti mener at et eventuelt vern vil legge for store begrensninger på næringsutvikling, lokal sysselsetting og videreføring av lokale tradisjoner bl.a. innenfor skogbruk og tjæremilebrenning. Kvænangen Qven og Sjøsamisk forening frykter at ytterligere vern vil legge store begrensninger på tradisjonell bruk av naturen, og være til hinder for videre næringsutvikling og forventer at jordbruksnæring og turisme må kunne bruke området på lik linje med reindrifta. Ved framtidig skogbruk må moderne skogsmaskiner kunne benyttes og store områder med skogsvirke må være tilgjengelig. Uttransport må kunne foregå med ATV eller traktor.

Kvænangen skogeierforening mener varig vern gir store begrensninger, og gjør utnyttelse av skogen i Kvænangen umulig.

Privat grunneier m.fl. oppfatter at forslag til verneforskrifter gir rom for fortsatt høsting av skog på en skånsom måte.

En enkeltperson mener at vern av økonomisk drivverdig skog er uforenlig med satsingen som gjøres i distriktene. En arbeidsplass i skogen er av stor betydning

lokalt. Hogst i Navitdalen er ikke aktuelt på grunn av store avstander. I Kvænangsbotn må imidlertid all drivverdig skog være forbeholdt skogsdrift. Norges Naturvernforbund viser til at Stortinget har vedtatt at mangler i dagens skogvern skal søkes gjennomført gjennom nasjonalparkplanen. Det vises videre til at det på bakgrunn av dette er gjennomført registreringer i blant annet Kvænangsbotn der et avgrenset område (Njemenjaikojohka) har fått verdien ** (regionalt verdifullt). Naturvernforbundet mener de foreslåtte bestemmelsene ikke er forenlig med skogvernverdier.

Fylkesmannen har utformet sitt forslag primært med tanke på å ivareta landskapsverdiene, og innenfor dette gi rom for bruk av skog. Verneverdiene i skog skal ivaretas gjennom utforming av forvaltningsplanen. I praksis må dette innebære et mer detaljert kartleggingsarbeid før forvaltningsplanen kan ferdigstilles. Deler av lokaliteten Njemenjaikojohka (NINAs registrering), som Norges Naturvernforbund viser til, inngikk både i områder der det var meldt oppstart om landskapsvern og skogvern. Underveis i arbeidet måtte Fylkesmannen ta stilling til hvorvidt området skulle videreføres som del av skogvernprosessen, eller om man skulle gå videre med landskapsvern i området. Etter en samlet vurdering av alle områder i skogvernprosessen i Troms mener Fylkesmannen at det er mulig å oppfylle målsetningene om vern av skog uten den del av lokaliteten Njemenjaikojohka som overlappet med pågående landskapsvern. Overlappsområdet ble derfor tatt ut av skogvernprosessen og videreført som landskapsvern.

I forslaget er det tatt høyde for at det skal være anledning til å ta ut råstoff til tjærebrenning, og etter høringsrunden tilrår Fylkesmannen også at det skal være anledning til å brenne tjæremiler innenfor landskapsvernområdet i Kvænangsbotn. Etter dette mener Fylkesmannen at det skal være rom for å videreføre lokale tradisjoner knyttet til skogbruk og tjærebrenning. Forvaltningsplanen vil være viktig for å konkretisere hvordan dette kan skje i praksis.

Direktoratet for naturforvaltning og Miljøverndepartementet viser til Fylkesmannens vurderinger.

6.7.2. Reindrift

Reindriftsforvaltningen i Vest-Finnmark forutsetter at forslaget som er til høring har tatt hensyn til de reindriftsmessige sidene av saken, siden berørte reinbeitedistrikt har deltatt i arbeidsgruppa. Forutsetter at reindriften får utvikle seg slik den hittil har gjort.

Grendeutvalget for Kjækan og Kvænangsbotn krets mener at bruk av scooter og ATV som er en naturlig del av moderne reindrift lager spor som ikke er forenlig med områdevern, samt at det ved et eventuelt områdevern ikke må gis særbehandling til noen brukere.

Sametinget understreker behov for en smidig praktisering av flerårige tillatelser for barmarkskjøring i reindrift. Ber om egen bestemmelse for dette.

Fylkesmannen påpeker at gjennom sin deltakelse i arbeidsgruppa har de berørte reinbeitedistriktene fått anledning til å påvirke forslaget som er lagt frem. Reinbeitedistriktene har ikke signalisert uenighet i verneforslaget som har vært på høring. Fylkesmannen mener at det i nødvendig grad er tatt hensyn til reindriftas behov.

Direktoratet for naturforvaltning påpeker at verneforskriften ikke åpner for særrettigheter til brukere, utover det som fremgår av annet lovverk og internasjonale konvensjoner. Direktoratet støtter for øvrig Fylkesmannens vurdering.

Miljøverndepartementet viser til Direktoratet for naturforvaltnings vurdering.

6.7.3. Mineralleting og mineralutvinning

Kvæningen kommune og Kvæningen Fremskrittsparti mener at et eventuelt vern vil legge for store begrensninger på mineralleting og muting.

Grendeutvalget for Kjækan og Kvæningsbotn krets påpeker at dersom vernet gjennomføres ønsker grendeutvalget at det ikke må legges lokk på fremtidige nyetableringer som eksempelvis mineralutvinning.

Direktoratet for mineralforvaltning har ingen merknader til verneplanen.

Fylkesmannen påpeker at leting og utvinning av mineraler som regel vil medføre behov for transport, infrastruktur og terrenginngrep. Dette vil ikke være forenlig med formålet med vern. Opprettelse av landskapsvernområder vil derfor legge begrensninger på slik aktivitet. Direktoratet for mineralforvaltning opplyste ved melding om oppstart av verneplanarbeidet i 2005 at det ikke er kjente drivverdige mineralforekomster innenfor planområdene. Dette var ikke endret ved høring av verneforslaget. Det foregår i dag noe mutingsaktivitet sør for verneforslaget i Kvæningsbotn, men så langt Fylkesmannen kjenner til, letes det ikke etter mineraler innenfor verneforslagene i dag. Fylkesmannen vurderer at utvinning av mineraler i dag ikke er en reell problemstilling innenfor foreliggende verneforslag.

Direktoratet for naturforvaltning støtter Fylkesmannens vurdering av at behovet for infrastruktur og terrenginngrep i forbindelse med eventuell mineralleting og utvinning ikke er forenlig med verneformålet i landskapsvernområder.

Miljøverndepartementet slutter seg til Fylkesmannen og direktoratets vurderinger

6.7.4. Kraftutbygging

Kvæningen kommune og Kvæningen Fremskrittsparti mener at et eventuelt vern vil legge for store begrensninger på vannkraft- og vindkraftutbygging. Troms Kraft Produksjon AS og Kvæningen Kraftverk AS påpeker at dagens vernestatus (som varig vernet vassdrag) ikke tillater større kraftutbygginger i området, men at man ikke kan se bort fra at områder som allerede er påvirket av vannkraftutbygging igjen vil kunne bli frigitt til utbygging av fornybar energi. Fokus når det gjelder miljøet må ikke ensidig rettes mot urørt natur, men må ses opp mot miljøgevinst ved produksjon av fornybar energi og sparte utslipp av klimagasser. Dersom disse områdene vernes ytterligere vil det bli meget vanskelig å utnytte den klimavennlige og fornybare energien i fremtiden.

Kvæningen Kraftverk AS foreslår en grenseendring i Navitdalen landskapsvernområde, for å muliggjøre en overføring av elvene Goneldatjohka, Sarvvesjohka og Vuostájohka i tunnel til det eksisterende magasin i Abbujávri. Ressursene i de tre elvene utgjør i følge kraftverket totalt over 100 GWh, noe som utgjør strøm til 5000 husstander. Det påpekes at tiltakene kan gjennomføres veiløst, og at de synlige inngrepene vil være tunnelinnslag med tipp, midlertidig brakkerigg ved Abbujávri samt redusert vannføring nedstrøms bekkeinntakene. En enkel inntakskonstruksjon i betong blir synlig i elvene. Det totale nedslagsfeltet i Navitelva vil reduseres med rundt 25 %. Kvæningen Kraftverk AS foreslår derfor å redusere verneområdet med 5 km² i sørøst, slik at innsjøen Goneldatjávri faller utenfor verneområdet og vernegrensen heves til kote 750. Vernegrensen foreslås også hevet til kote 840 ved Junttejávri

Statnett påpeker at foreslått avgrensning av de planlagte verneområdene ikke berører Statnetts eksisterende kraftledninger direkte. For å kunne gjennomføre inspeksjon og vedlikehold er det imidlertid nødvendig med motorisert ferdsel med helikopter og på bakken. Avgrensning i Kvæningsbotn er lagt med så god margin at det normalt ikke vil være behov for kjøring innenfor foreslått vernegrense. I Navitdalen vil det være behov for kjøring innenfor vernegrensa i området der ledningene krysser Navitelva, i hvert fall om vinteren. Søknad om ny 420 kV linje forbi de to foreslåtte verneområdene er til behandling hos NVE. Planlagt trasé går tilnærmet parallelt med eksisterende ledninger. Eventuell justering av traseen vil kunne påvirke transportløsningene for bygging og drift av den planlagte ledningen.

For Statnett er det meget viktig at nye verneområder ikke skaper unødige problemer for drift og vedlikehold av ledningsnettet gjennom strengere restriksjoner for motorisert ferdsel. Nye verneområder må heller ikke skape problemer for utvikling av sentralnettet.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) påpeker at det går en kraftledning langs den nordlige grensen til det foreslåtte landskapsvernområdet i Kvæningsbotn. Den krysser også det foreslåtte landskapsvernområdet i Navitdalen. NVE forutsetter at vernet ikke er til hinder for nødvendig vedlikehold av kraftledningene.

Fylkesmannen vurderer at utbygging av vann- eller vindkraftverk vil være i strid med formålet med vern, og ikke tillatt etter foreslåtte vernebestemmelser. Siden verneforslagene i sin helhet ligger innenfor nedslagsfelt til vassdrag som er vernet mot kraftutbygging gjennom verneplan II for vassdrag, mener Fylkesmannen at opprettelse av landskapsvernområder ikke vil legge ytterligere begrensning på utbygging av vannkraft. I den grad eksisterende vassdragsvern ikke allerede begrenser utbygging av vindkraft vil opprettelse av landskapsvernområde være til hinder for vindkraftverk.

Direktoratet for naturforvaltning viser til sin vurdering i kapittel 7.2.1 om merknader til avgrensning av Navitdalen. Direktoratet viser videre til Fylkesmannens vurdering når det gjelder kraftutbygging, og til vurderinger gjort ved de konkrete forslagene til forskriftsendringer som omhandler vedlikehold av eksisterende kraftlinjer

Miljøverndepartementet viser til sin merknad under pkt. 6.6 om adgang til motorferdsel for eventuell ny 420kV linje forbi verneområdene, og viser ellers til Fylkesmannen og direktoratets vurderinger.

6.7.5. Infrastruktur og tilrettelegging i utmark

Kvæningen kommune og Kvæningen Fremskrittsparti mener at et eventuelt vern vil legge for store begrensninger på:

- oppgradering av veier og stier for å bedre tilgjengeligheten for utnyttelse av området til næringsvirksomhet
- tilrettelegging av skogsvei for nødvendig transport av funksjonshemmede og andre til for eksempel Dalstuene, Gærbet og Navitdalen
- oppføring av gapahuker/gammer/tømmerkoier og annen nødvendig fysisk tilrettelegging for utnyttelse av områdets potensial for friluftsliv, turisme og reiseliv

NJFF – Troms ønsker at det blir lagt til rette nødvendig infrastruktur i utmarka slik at alle personer i størst mulig grad kan utøve jakt, fiske og friluftsliv. Dette gjelder spesielt i nærområdene som tradisjonelt har vært i bruk av lokalbefolkningen.

Fylkesmannen viser til at forslaget som er lagt fram åpner for at det skal være mulig å transportere ut tømmer, i tillegg tilrår Fylkesmannen at også annet skogsvirke skal kunne hentes ut i tråd med godkjent plan for skogbruk. Også i reindrift er det anledning til nødvendig transport og utbedring av faste kjørespor. Annen aktuell næringsvirksomhet som fordrer behov for transport er lite konkretisert i høringsuttalelsene. Fylkesmannen mener derfor at forslaget gir rom for nødvendig transport i forbindelse aktuell næringsmessig utnyttelse.

Når det gjelder tilrettelegging av skogsvei for transport av funksjonshemmede og andre gir ikke motorferdselsloven generell hjemmel for slik transport. Fylkesmannen tilrår likevel at det langs eksisterende kjørespor/kjerrevei til Dalstuene åpnes for motorisert ferdsel for funksjonshemmede. Tilråningen omfatter også nødvendig vedlikehold og utbedring av eksisterende kjørespor og kjerreveier (se mer konkret under vurdering av merknader til forskrift). Selv om NJFF Troms ønsker at det skal legges til rette for infrastruktur i utmark som gjør det mulig for flest mulig å utøve jakt og fiske, er det heller ikke generell åpning for slike tiltak utenfor verneområder. Etter Fylkesmannens syn bør tilretteleggingstiltak som innebærer høy grad av tekniske inngrep lokaliseres utenfor verneområder.

Direktoratet for naturforvaltning viser til Fylkesmannens vurderinger over og dessuten til vurderinger i kapittel 6 om merknader til de enkelte forskriftene.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets vurderinger.

6.7.6. Øvrige merknader om bruk

Sametinget påpeker at det er viktig å sikre tilgang til emner til *duodji*, og at det kan være formålstjenlig å gi tilgang til uttak av *suoinnit* (skohøy) og *duorggat* (gulvris).

Burfjord grendeutvalg forutsetter at de muligheter for bruk og utnyttelse av området som eksisterer i dag opprettholdes også om områdene vernes.

Fylkesmannen vurderer at uttak av materialer til *duodji* faller inn under formuleringen "spesialemer". Materialer til *duodji* er dermed ivaretatt i forslaget. Fylkesmannen vurderer videre at skjæring av skohøy ikke kan endre landskapets særpreg eller karakter vesentlig. Skjæring av skohøy er dermed tillatt uten egen bestemmelse. Gulvris kan hugges med hjemmel i punkt 2.3, og er tillatt uten egen bestemmelse.

Direktoratet for naturforvaltning viser til Fylkesmannens vurdering. Direktoratet henviser til vurderinger som er gjort under de aktuelle tema ovenfor når det gjelder hvilke begrensninger vernet vil kunne få for igangværende og fremtidig bruk.

Miljøverndepartementet vurderer at uttak av *duodij* og andre materialer til tradisjonell husflid og tradisjonelle bruksgjenstander ikke behøver en særskilt regulering, men vil være tillatt uten en egen bestemmelse da slik uttak ikke endrer landskapets særpreg eller karakter vesentlig. Dette gjelder ikke uttak av tyrived, som bare kan tas ut i samsvar med nærmere reguleringer fastsatt i forvaltningsplan.

Miljøverndepartementet viser videre til at Kvæningen kommune ser potensial for økt satsning på turisme i områdene, særlig for området ved Dalstuene og Gerbet og omkringliggende nærområder. Det legges opp til at reiselivsvirksomhet skal kunne utvikles som grunnlag for verdiskaping og bosetting i lokalsamfunnet så lenge aktiviteten ikke kommer i konflikt med formålet for vernet. Verneplanen kan ha en positiv virkning for reiseliv og turisme hvis vernet benyttes i forbindelse med merkevarebygging av attraksjoner i området. Utvikling av reiselivet må sees i nær sammenheng med *St.prp. nr 65 (2002-03), jf Innst. S. nr. 260 (2002-2003)* om å øke verdiskaping i fjellområdene. Det er lagt til grunn at en bærekraftig utvikling av reiselivet i området ikke må komme i konflikt med verneverdiene. Forvaltningsplanen vil være viktig for å konkretisere hvordan dette kan skje i praksis.

Miljøverndepartementet viser for øvrig til at drift og vedlikehold av jordbruksarealer vil kunne fortsette uhindret av vernet så lenge dette ikke er i strid med verneformålet. Dette innebærer at slåttemarken kan holdes i hevd, og overflatelyddes der de er truet av gjengroing. Andre tiltak, som f.eks. oppdyrking, tilsåing og gjødsling av slåttemarken vil kunne være i strid med verneformålet.

6.8. Forvaltning av verneområdene

6.8.1. Forvaltningsplan

Statskog mener at det ved eventuelt vern må bevilges nødvendige ressurser i form av økonomi og kompetanse for å utøve en god forvaltning i framtiden. Påpeker behov for styrking av forvaltning av større verneområder generelt. Statskog påpeker videre at forvaltningsplanen vil være et viktig styringsverktøy siden mange av vernebestemmelsene er relativt rundt formulert. Det er viktig at forvaltningsplanen utarbeides raskt, og reindrift, forvaltning og brukere involveres i arbeidet.

Reindriftsforvaltningen i Vest-Finnmark mener det er viktig at forvaltningsplanen ikke blir en brems for reindrift som en bærekraftig næring. Berørte reinbeitedistrikt må tidlig involveres i planarbeidet. Forvaltningsplanen må ta høyde for at reindriften i spesielle situasjoner kan ha behov for bruk av motoriserte kjøretøy ut over det som er skissert i reindriften distriktsplaner.

Privat grunneier m.fl. mener at grovskissen til forvaltningsplan tar hensyn til både natur og lokalsamfunn, og er et godt grunnlag for en endelig forvaltningsplan.

Sametinget mener at det bør gjøres et forsøk på å regulere uorganisert hundekjøring. Gjennom forvaltningsplanen kan det redegjøres for hvilke muligheter gjeldende lovverk gir for regulering, forbud og begrensning av hundekjøring i spesielle områder og til spesielle tider.

Statens landbruksforvaltning mener at det er uklart hvilke former for skogsdrift som er tillatt og hvordan skogsdrift defineres i verneforskriften. For å unngå

uklarheter og konflikter lokalt bør det vurderes å gi en presisering i forvaltningsplanen av hvilke former skogsdrift som er tillatt og dermed hvilke former for transport som kan tillates.

Fylkesmannen vurderer at naturmangfoldloven ikke gir hjemmel for å regulere hundekjøring i landskapsvernområder, så lenge ferdsel med hund ikke kommer i strid med verneformålet. Fylkesmannen kan ikke se at ferdsel med hund vil påvirke verneverdiene i Kvænangsbotn og Navitdalen negativt. Ferdsel med hund faller derfor inn under bestemmelsene i hundeloven og reindriften. Ut fra dette kan det ikke forskriftsfestes at hundekjøring skal reguleres spesielt i landskapsvernområdene, og heller ikke at dette skal behandles i forvaltningsplanen.

Direktoratet for naturforvaltning påpeker at verneforskriften ikke regulerer hundekjøring, så lenge slik aktivitet ikke er til skade for naturmiljøet. Videre vil direktoratet anta at eventuelle konflikter mellom reindrift og andre brukerinteresser også vil være aktuelle utenfor verneområder. Det er derfor etter direktoratets mening naturlig at slike konflikter løses etter det lovverk som regulerer dette, eksempelvis reindriften. Temaet bør imidlertid omtales i forvaltningsplanen.

Direktoratet viser til at det i henhold til naturmangfoldloven stilles krav om at det skal foreligge et utkast til forvaltningsplan når verneplanen vedtas. Gjennom en overgangsbestemmelse i naturmangfoldloven § 77 åpnes det likevel for at det kan gjøres unntak, slik at forvaltningsplanen utarbeides etter vernevedtaket. Det er gjort avtale mellom Miljøverndepartementet og Sametinget om at skissen til forvaltningsplan som lå ved høringsdokumentet er tilstrekkelig for at verneplanen kan vedtas. Derimot vil det i forskriften bli spesifisert når en forvaltningsplan må være ferdigstilt. Det er forvaltningsmyndighetens ansvar å utarbeide forvaltningsplanen. Arbeidet med ferdigstilling av en forvaltningsplan må starte så snart som mulig etter vernevedtaket. Direktoratet understreker også at det, uavhengig av hvem som blir forvaltningsmyndighet, er nødvendig og ønskelig med bred lokal deltakelse i utarbeidelsen av forvaltningsplanen, deriblant reindriften. Forvaltningsplanen skal godkjennes av direktoratet.

Direktoratet viser videre til vurderinger i kapittel 6.5.1 om skogsdrift, og legger til at forvaltningsplanen bør presisere de temaer som Statens landbruksforvaltning påpeker.

Miljøverndepartementet understreker at lokal medvirkning er viktig i utarbeidelse av forvaltningsplan og at en del av de utfordringene høringsuttalelsene viser til naturlig hører hjemme i en forvaltningsplan. I forhold til samiske interesser gjelder konsultasjonsavtalen og de nærmere retningslinjer for behandling av vernesaker i samiske områder fastsatt 31. januar 2007. Dette

innebærer at det ved fastsettelse av forvaltningsplan gjennomføres konsultasjoner med Sametinget.

Naturmangfoldloven § 36 siste ledd stiller krav om at utkast til forvaltningsplan skal foreligge samtidig med vernevedtaket for landskapsvernområde. Fordi denne vernesaken er forberedt i henhold til bestemmelser i naturvernloven av 1970 hvor det ikke var et slikt krav, kommer overgangsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 77 til anvendelse. Forvaltningsplaner for Kvænangsbotn og Navitdalen landskapsvernområder skal utarbeides snarest mulig etter vernevedtaket. Et utkast til forvaltningsplan skal etter planen foreligge senest 1. august 2011. Med "utkast til forvaltningsplan" menes det utkastet som fylkesmannen sender på høring til berørte parter.

Departementet slutter seg for øvrig til direktoratets vurderinger.

6.8.2. Forvaltningsmyndighet, rådgivende utvalg, oppsyn og informasjon

Kvæningen kommune og Kvæningen Fremskrittsparti ønsker lokal forvaltning dersom vernet blir vedtatt. Kommunen forutsetter at sentrale myndigheter stiller midler til disposisjon for næringsutvikling og forvaltning.

Kvæningen Qven og Sjøsamisk forening krever at hensynet til lokalbefolkningen må ivaretas dersom det vedtas vern til tross for lokal motstand.

- det må tas hensyn til den kvenske kulturen
- lokal forvaltning med kvensk og sjøsamisk deltakelse må etableres

Privat grunneier m.fl. forutsetter av lokal forvaltning og skjøtsel av verneområdene finansieres nasjonalt. Økonomisk belastning må ikke overlates kommunen.

Direktoratet for naturforvaltning tar ønsket om lokal forvaltning til etterretning, og viser for øvrig til Prop. 1 S (2009-2010). . Inntil et forvaltningsstyre [eventuelt] er opprettet, tilrår direktoratet at forvaltningsmyndigheten for de foreslåtte Kvænangsbotn og Navitdalen landskapsvernområder legges til Fylkesmannen i Troms.

Når det gjelder oppsyn viser direktoratet til at Statens naturoppsyn har det overordnede ansvaret for statlig naturoppsyn i alle verneområder

Direktoratet vil videre understreke at det er viktig med et samordnet og helhetlig statlig naturoppsyn både nasjonalt og i regionen, og at oppsynsbehovet i de nye landskapsvernområdene også må ses i sammenheng med Statens naturoppsyns arbeid med skadedokumentasjon og bestandsregistrering av rovvilt og andre naturoppsynsoppgaver. Det vil samtidig være viktig å bygge et

godt samarbeid med lokale oppsynsordninger for å sikre god lokal forankring og gode faglige relasjoner.

Miljøverndepartementet viser til at det er besluttet gjennom behandlingen av Prop. 1 S (2009-2010). at dersom flertallet av berørte kommuner i store verneområder ønsker å ha forvaltningsansvaret for verneområdet, skal det skje gjennom et interkommunalt verneområdestyre. Hvis ikke kommunene ønsker slik myndighet, skal fylkesmannen være forvaltningsmyndighet. I dette tilfelle ligger verneområdene innenfor én kommune, Kvæningen, og kommunen ønsker kommunal forvaltning. Departementet legger derfor opp til at det skal opprettes et politisk sammensatt verneområdestyre bestående av representanter fra Kvæningen kommune og Troms fylkeskommune og representant(er) oppnevnt av Sametinget. Styret vil få en sentral rolle i slutføringen av forvaltningsplanarbeidet. Miljøverndepartementet viser til at departementet fastsetter hvem som skal være forvaltningsmyndighet, og at det således er departementet som formelt beslutter når den nye modellen implementeres for dette området. Departementet viser for øvrig til at etablering av oppsyn må skje innenfor de til enhver tid gjeldende budsjettammer.

6.9. Erstatning

En privat grunneier mener gården hans vil få en verdiforringelse ved et vern, og at denne forringelsen må erstattes.

En annen privat grunneier mener at erstatningsregler som ikke dekker tapt inntekt i fremtiden er meningsløse.

Direktoratet for naturforvaltning viser til at Naturmangfoldloven § 50 gir grunneiere og rettighetshavere krav på erstatning når et vernevedtak medfører økonomisk tap som følge av at eksisterende bruk blir vanskeliggjort. Naturmangfoldloven beskriver ikke andre kompensasjonsordninger ved etablering av landskapsvernområder. Direktoratet tar synspunktene på erstatningsordningen til etterretning.

Miljøverndepartementet viser til at utbetaling av eventuelle erstatninger vil følge prosedyrer i samsvar med reglene i naturmangfoldloven.

7. MERKNADER TIL ENKELTOMRÅDER

7.1. Kvæningsbotn landskapsvernområde

7.1.1. Avgrensning

Kvæningen Kraftverk mener området rundt inntaket til Čarrujavrit kraftverk i Njarbesdalen må holdes utenfor verneområdet.

Norges jeger- og fiskerforbund Troms mener grensene for verneforslaget burde vært flyttet lengre opp og inn over vidda, noe som reindrifta også har foreslått fordi brukerkonfliktene er minimale.

Kvæningen kommune, Kvæningen Fremskrittsparti, to enkeltpersoner, Grendeutvalget for Kjækan og Kvæningsbotn krets, NJFF – Troms, Kvæningen Qven og Sjøsamisk forening, tilrår det minste avgrensingsforslaget.

Statskog har fremmet forslag til ny avgrensning i nordvest. Statskog mener at ingen av de foreliggende alternativene er noen god løsning og foreslår at grensa for vern settes ved Rundvannsbekken.

Privat grunneier m.fl. støtter verneforslaget etter alternativ 1 for Kvæningsbotn fordi det meste av furuskog faller utenfor alternativ 2. Fjellfuruskog av denne typen dekker forholdsvis små og marginale områder så langt nord, og den er sårbar. Den er også leveområde for rødlistearter som er helt avhengig av de livsbetingelsene som denne skogen gir. Også for rekreasjon og naturopplevelse er vern av fjellfuruskogen viktig.

Norges Naturvernforbund mener primært landskapsvernområde er en uegnet verneform for å ivareta skogverdiene, men går subsidiært inn for alternativ 1 til avgrensning.

Fylkesmannen påpeker at inntaket til Čárrojávrit kraftverk består av et tunnelinnslag og en dam tvers over Njárbesjohka. Nordøstre breidd av Njárbesjohka utgjør grense for verneforslaget. Dette betyr at damkroner og tekniske innretninger i tilknytning til denne kommer marginalt innenfor foreslått grense. Fylkesmannen tilrår at foreslått grense beholdes, og at det tas inn nytt bokstavpunkt i forskriftens § 3 punkt 1.2: ”drift og vedlikehold av inntak til Čárrojávrit kraftverk i Njarbesdalen”.

Fylkesmannen viser til at man etter melding om oppstart av verneplanarbeidet vurderte utvidelse av utredningsområdet lengre innover vidda. Kvæningen kommune ønsket ikke slik utvidelse. Fylkesmannen har ikke anledning til å endre grensene for verneforslaget ut over de grensene det ble meldt oppstart for. Fylkesmannen påpeker at i høringsrunden uttrykker de fleste høringspartene at de foretrekker alternativ 2, som dekker minst areal. Fylkesmannen oppfatter at motstanden mot alternativ 1 er størst i Kvæningsbotn på grunn av at det er her man finner mest produktiv skog. Fylkesmannen har vurdert Statskogs forslag i Kvæningsbotn opp mot alternativ 1 og alternativ 2. I forhold til alternativ 1 vil både alternativ 2 og ”Statskogalternativet” innebære at områder med høy landskapsverdi og høy biologisk verdi faller utenfor vern. Ved å velge ”Statskogalternativet” fremfor alternativ 2 vil areal med høy landskapsverdi som holdes utenfor vern bli betydelig redusert. Alternativet innebærer imidlertid også at områder med verneverdier i skog faller utenfor. Dette er områder som ble tatt ut av pågående skogvernprosess og videreført som landskapsvern. De viktigste skogverdiene som faller ut er i området på vestsiden av Tverrfjellet. For delvis å imøtekomme lokale interesser, og samtidig beholde størsteparten av landskapsverdiene innenfor verneforslaget, tilrår Fylkesmannen at grense for

verneforslag i Kvænangsbotn endres i tråd med Statskogs høringsinnspill. Ved å gjøre dette overlates det til grunneier å ivareta de biologiske verdiene som er registrert innenfor dette området. Fylkesmannen forventer at dette skjer i tråd med standard for levende skog.

Direktoratet for naturforvaltning er enige i Fylkesmannens vurdering av at alternativ 2 ikke fanger opp de landskapsmessige verneverdiene som er beskrevet innenfor utredningsområdet. Alternativ 2 vil medføre at betydelige arealer med nasjonalt verdifulle landskap faller helt utenfor vernet. Særlig gjelder dette områdene rundt Kvænangselva, der det også er beskrevet flere rødlistearter av vedborende insekter i furuskogen.

Imidlertid er også områder lenger sør, rundt Tverrfjellet og Gåsevatnet vurdert å ha svært høy landskapsverdi. Dette inkluderer dermed deler av området som Fylkesmannen foreslår tas ut av verneforslaget; i første rekke området som strekker seg fra skråningene sørvest for Gåsevatnet og Tverrfjellet og nordover opp til Rundvatnet. De aktuelle områdene er også av botanisk verdi. Sistnevnte område inneholder en rik variasjon i vegetasjonstyper innenfor et lite område, med blant annet naturtypene bjørkeskog med høgstauder og gråor-heggeskog.

Direktoratet tilrår derfor at grensen for vernet følger alternativ 1 slik det ble sendt på høring. Når det gjelder avgrensning ved Čárrujavrit kraftverk viser direktoratet til Fylkesmannens tilrådning, samt til kommentarene til verneforskriften.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets vurderinger.

7.2. Navitdalen landskapsvernområde

En privatperson gjør oppmerksom på at også vedkommende er en av grunneierne i Navitdalen og beklager at dette ikke kommer frem i høringsdokumentet.

Fylkesmannen beklager at det ikke er sagt i høringsdokumentet at vedkommende privatperson er hjemmelshaver til gnr/bnr 36/7 i Kvæningen.

En privat grunneier i Navitdalen opplever verneforslaget som overkjøring av privat eiendomsrett og lokal råderett, og mener at staten gjennom vern tar kontroll over private arealer. Det bemerkes at arbeidsprosessen har vært toppstyrt, lite fleksibel og lite nytenkende. Det har vært lite rom for arbeidsgruppa til å delta i annet enn justering av ferdige dokumenter. Andre lover regulerer allerede bruken av området. Mener at befolkningstetthet og størrelse på området ikke gir grunnlag for skade og forringelse av naturen. Vedkommende ønsker et forsøk der det som et alternativ prøves ut nye arbeidsmetoder for å ivareta naturen i Navitdalen.

7.2.1. Avgrensning

Kvæningen kommune, Kvæningen Fremskrittsparti, en enkeltperson, Grendeutvalget for Kjækan og Kvænangsbotn krets, NJFF – Troms, Kvæningen Qven og Sjøsamisk forening, tilrår avgrensning etter alternativ 2 framfor alternativ 1 i Navitdalen landskapsvernområde.

Statskog og en enkeltperson mener alternativ 1 bør velges i Navitdalen landskapsvernområde.

Norges Naturvernforbund mener primært landskapsvernområde er en uegnet verneform for å ivareta skogverdiene, men går subsidiært inn for alternativ 1 til avgrensning.

Kvæningen Kraftverk AS foreslår å redusere verneområdet med 5 km² i sørøst, slik at innsjøen Goneldatjávri faller utenfor verneområdet og vernegrensen heves til kote 750 for å muliggjøre en overføring av elvene Goneldatjohka, Sarvvesjohka og Vuostájohka i tunnel til det eksisterende magasin i Abbujávri.

Fylkesmannen påpeker at i høringsrunden uttrykker de fleste høringspartene at de foretrekker alternativ 2, som dekker minst areal. Ved å velge alternativ 2 vil man imidlertid utelukke verneverdige områder som i Navitdalen medfører at landskapsverdier vil falle utenfor.

Direktoratet for naturforvaltning er enige i Fylkesmannens vurdering av at alternativ 2 ikke fanger opp de landskapsmessige verneverdiene som er beskrevet innenfor utredningsområdet. Alternativ 2 vil medføre at betydelige arealer med nasjonalt verdifulle landskap faller helt utenfor vernet. Direktoratet tilrår derfor at Navitdalen avgrenses etter alternativ 1 i høringen.

Når det gjelder forslaget om reduksjon av verneområdet for å muliggjøre kraftutbygging i tre sideelver til Navitelva viser direktoratet til inngår et vassdrag som er varig vernet mot kraftutbygging. Direktoratet viser også til at NVE i sin uttalelse påpeker at landskapsvernområde i vernede vassdrag utfyller vassdragsvernet og vurderes som en styrke for dette. Landskapselementene i det aktuelle området som foreslås tatt ut representerer det typiske landskapet uten inngrep innenfor regionen. Det fremkommer i NINAs fagrapport at østsiden av Goneldatvárri, ned mot Goneldatjávri, er baserikt og frodig under 700 m.o.h. Her er det relativt artsrike rasmarker og bergvegger som hever naturverdien til dette området. Videre ligger området som foreslås tatt ut av vernet i INON-området 1-3 km fra eksisterende inngrep. Inngrep i dette området vil dessuten medføre bortfall av tilsvarende arealer med villmarkspregede områder lenger vest i Navitdalen (> 5 km fra tyngre tekniske inngrep). Direktoratet understreker at det er et nasjonalt miljømål å sikre at gjenværende naturområder med urørt preg blir tatt vare på. Særlig er det viktig å ta vare på de villmarkspregede områdene. Direktoratet vil også vise til at formålet med vern av Navitdalen som landskapsvernområde blant annet er å ta vare på natur- og kulturlandskap i et

dalføre med variert og særpreget skog-, fjell- og vassdragsnatur, som er lite berørt av tekniske inngrep.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets vurderinger.

Miljøverndepartementet

tilrår

Forskrifter om verneplan for Kvænangsbotn og Navitdalen
landskapsvernområder fastsettes i samsvar med vedlagte forslag (vedlegg 1-2)